БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлӭэ гарана

МҮНӨӨДЭР- ИЛАЛТЫН ҺАЙНДЭР

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 109 (13425) | **1971 оной май̆н 9, воскресени** | Сэн 2 мүнгэн

ИЛАЛТЫН ҺАЙНДЭР

Мүнөөдэр—илалтын һайндэр! 1941—1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Совет Армиин, совет арадай фашис Германиие илажа гараһан түүхэтэ һайндэр. Олон миллион хүнэй ами наһа бусалтагүйгөөр абаашаһан, дэлхэйн олон арадуудые хүлгүүлһэн шуһата дайнай түгэсэһөөр 26 жэл үнгэрбэ.

Үнгэрһэн энэ үе соо дэлхэй дээрэ, манай орон доторшье айхабтар ехэ хубилалта, хүгжэлтэ дэбжэлтын болоошье һаа, совет хүнүүдэй ой ухаанда дэлхэйн хоёрдохи дайн үшөөл мартагдаадүй. Һанаад үзэл, дариин утаагаар манарһан тэрэ 1945 оной хабарай энэ үдэрые. Хэды ехэ бэрхэшээл, ухэл зоболон соогуур дабагдажа ерэһэн байгааб энэ үдэр?! Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ иимэ ехэ дайн үшөө үзэгдөөгүй байһан. Европын олон оронуудые дайлан эзэмдээд, хамаг хүн зониие, экономикыень дайнда элсүүлһэн фашис Германи 1941 оной июниин 22-то манай Эхэ орондо хорото муухайгаар добтолон ороо һэн.

Дайнай түрүүшын үедэ совет сэрэгшэд, арад зомнай туйлай ехэ бэрхэшээлдэ нэрбэгдэв. Олон тоото фабрика, заводууд һандаргагдаа, ехэ газар дайдыемнай дайсан эзэмдэһэн гээшэ. Гитлерэй сэрэгүүд аяар Волго мүрэнэй эрье, Москва шадар хүрэтэр сүмэрэн ороһон. Эгээл энэ үедэ Эхэ орондомнай ямар ехэ аюулай тохёолдоод байһые хүн бүхэн мэдэжэ, дайсаниие дарахын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээ бэлэй. Совет хүнүүд түрэл партиингаа хүтэлбэри доро Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда нэгэ хүндэл бодоо һэн.

«Бүхы юумэеэ—фронтдо, хамаг хүсэ шадалаа—илалтада» гэһэн партиин уряада совет хүн бүхэн үнэн сэхэ, эсэшэ сусашагүй ажалаараа харюусаһан байгаа. Шэнэ түхэлэй зэбсэг, танк болон самолёдууд богонихон болзорто тон олоор бүтээгдэжэ, фронтдо эльгээгдээ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүлэн соогуур Совет оронноймнай экономикэ, нэн түрүүн промышленность хурдан түргэнөөр хүгжөөгдөө, сэрэгшэднай мэргэжэл шадабаряар баяжаа. Тиигэжэ Совет Армиин сэрэгшэд дэлхэйн хоёрдохи дайнай аюулһаа Эхэ ороноо хамгаалхаһаа гадна, Европын олон гүрэнүүдэй хүн зониие Гитлерэй богоолшолгоһоо сүлөөлһэн байна. Энэ ехэ илалтые, совет арадай гайхамшаг баатаршалгые бүхы дэлхэйн ажалшад хододоо һанажа ябадаг, хэзээдэшье мартахагүйнь лабтай.

Дайсаниие дарахын түлөө дүрбэн жэл соо үргэлжэлһэн асари ехэ тэмсэлдэ хабаадалсаагүй хүн манай орондо байгаагүй. Манай Буряад ороной хүбүүд, басагад Октябриин социалис революциин ашаар олдоһон эрхэ сүлөөгөө, зол жаргалаа үнэн сэхээр хамгаалалсаһан байгаа. Хориин аймагай малшанай бүлэдэ түрэһэн Дарма Жанаев, Агын хонишоной хүбүүн Базар Ринчино, Усть-Ордын тарялашанай хүбүүн Владимир Борсоев болон бусад Эхэ ороноо дайсанһаа хамгаалха нангин уялгаяа дүүргэн, баатарай үхэлөөр унаһан байна. Тэдэнэртэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдонхой. Тэдэнэй нэрэ буряад арадай түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө бэшэгдэжэ, Эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэхэ хэрэгтэнь залуу үетэниие уряалжа, тэдэндэ үльгэр жэшээ харуулжа байха.

Хорин зургаан жэлэй саада тээхи майн юһэнэй үдэрые һанаад үзэе. Хүн бүхэн ямар ехээр баярлаа һэм. Тиихэдэ гашуудалшье болоо һэн. Тэрэнэй ушарынь юуб гэхэдэ, али нэгэ дутынгөө, түрэлэйнгөө хүниие дайнда алдаагүй бүлэ орон доторнай үсөөн байһан. Зарим хүн тэрэ гашуудалые мүнөө болотор мартаагүй, тэдэнэй зүрхэнэй шарха хүсэд эдэгээгүй. Хорин зургаан жэл түүхэдэ ехэ бэшэшье һаа, хүнэй наһанда горитой алхаса болоно. Мүнөө хори гаража ябаһан залуушуул аха нүхэдэйнгөө баатаршалга, дайнай аюулые, фашистнарай зэрлиг муухай аашануудые ном сооһоол мэдэнэ. Тиимэһээ дайнай үеын үйлэ хэрэгүүд залуу үетэниие түрэл арадтаа, Эхэ орондоо үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо үүргэ дүүргэхэ ёһотой болоно.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнда дэлхэйн арадуудые фашис эзэмдэлгэһээ сүлөөлгэдэ, совет сэрэгшэдэй гол үүргэ дүүргэһэниинь бултанда мэдээжэ. Фашис Германиин дарагдаһанай һүүлээр дэлхэй дээрэ ехэ хубилалта болоо. Варшавска договорто ородог социалис гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүд социализм, коммунизм тээшэ дабшажа ябаһан арадуудайнгаа амгалан тайбан байдал бата найдамтайгаар хамгаалжа байна. Социалис оронуудай сэрэгшэд мүнөө үеын эгээл шэнэ буу зэбсэгээр хангагданхай, ямаршье дайсанай добтолоо һаа, шанга сохилто үгэхэ түгэс шадалтай.

Империалистнууд дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхын тула ехэ оролдолго гаргана, илангаяа США-гай монополистнууд дай журөөдэһөөр үнинэй. Эрхэ сүлөөгэй тэмсэлдэ бодоһон Урда Вьетнамай, Лаосой арадууд эрэлхэг зоригтойгоор Америкын империализмда эсэргүүсэнэ. Энэ Америкын эзэрхэг түримхэй сэрэгүүд фашистнуудта адли зэрлиг ааша гаргаһаар. Тэрэшэлэн США-гай тухирдаһан болоһон Израиль Дүтын Зүүн зүгтэ араб оронуудай газар эзэмдээд, балмад муухай ябуулгаяа үргэлжэлүүлһээр.

Араб оронуудай арадуудта хара хүсэлөө баадхаха, Дүтын Зүүн зүгтэхи түрүү засаг түрэ унагааха, дэлхэйн энэ хубидахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөө дараха гэһэн империалистнуудай, тэдэнэй туһамаршадай һэдэлгын буруу һүрэхэ байһандань батаар этигэжэ байһанаа КПСС-эй XXIV съезд мэдүүлнэ гээд КПСС-эй съездын баталан абаһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Манай Коммунис парти, Совет правительство Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэйнгээ хүсэ шадалые улам хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Коммунизм тээшэ дабшажа ябаһан совет арад амгалан ажалыень хамгаалжа байһан түрэл армидаа батаар найдана.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

...мелиораци хэхэ ажал дам саашадань хүгжөөхэ, ...1971—1975 онуудта хүдөө ажахыда ашаг... тухай» тогтоол КПСС-эй Центральна Коми... Министрнүүдэй Совет гаргаба.

...-гай 1966 оной майн, 1970 оной июлиин Пле... шиидхэбэринүүдэй ёһоор газарта мелиораци хэхэ ажал орон соо бэелүүлэгдэнэ, тэрэнь хүдөө ажа... дэбжэхэдэ, газар тарялангай ба мал ажалай ...) үйлэдбэрилхэдэ туһална гэжэ тэрэ тогтоол соо ...

...сагдаһан газар дээрэхи хүдөө ажахын ургамал... һүүлэй жэлнүүдтэ дээшэлбэ. Хлопок, ороо... подсолнух ба хүдөө ажахын бусадшье продукци бү... ехээр абтадаг болоо.

...та, мелиоративна хүдэлмэриин ябасань мүнөө ...үүдые хангана гүй, уһалагдадаг ба хатаагдаһан ...ашаглаха хэрэгтэ горитой дутагдалнууд бии.

...хүдэлмэри горитойгоор түргэдхэхын, газар... холгын техническэ хэмжээ ба экономическа ...шэлүүлхын зорилгоор КПСС-эй Центральна Ко... Союзай Министрнүүдэй Совет союзна республика... партинуудай ЦК-нуудые ба Министрнүүдэй Соведүү... Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Мелиора... ажахын министерствые, Союзсельхозтехникые, ...партийна, совет, хүдөө ажахын ба уһанай ажахын ...гэжэ уялгалба:

...мелиораци хэхэ ажалдахи дутагдалнуудые зай... уһалагдадаг ба хатаагдаһан газар хүсэдөөр ба ашаг... ашаглаха хэрэг хангаха; мелиорацилагдаһан газарһаа бүриһөө хүдөө ажахын ургамалнуудай үндэр ур... байхын тулада эмхидхэлэй ба техническэ бүрин ...нүүдые бэелүүлхэ; мелиоративна барилга түхеэрэлгэнүүдэй техническэ хэмжээе, уһанай ажахын хүдэлмэриин шанарые горитойгоор дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха;

1971—1975 онуудта гүрэнэй мүнгэ зөөреэр 3 миллион гектар уһалагдадаг газар (таллуулжа уһалһан газарые оруулалсан) ашаглалгада оруулха, шииг нойто ехэтэй районуудта 5 миллион гектар газарта мелиоративна барилга түхеэрэлгэнүүдые бариха (намаг газар хатаадаг түхеэрэлгэнүүдые һэргээн бодхоохо ажалые тэрэ тоодо оруулалсан). 5 миллион гектарай 3 миллион гектартань газар доогуур уһа урадхуулха түхеэрэлгэ (дренаж) бүтээхэ, мүн хатаагдахагүй 9,5 миллион гектар газарта культуртехническэ ажал хүдэлмэри бүтээхэ. Газар уһалха ба хатааха, мелиоративна бусадшье хүдэлмэри өөһэдынгөө мүнгэ зөөреэр бэелүүлхэ талаар колхозуудай гаргаһан үүсхэлые бүхы хэмжээгээр дэмжэжэ, тэрээндэнь али бүхы туһаламжа үзүүлжэ байха;

1975 ондо уһалагдадаг газарһаа 10—12 миллион тонно хүрэтэр ороохо (барайгарые оруулалсан) хуряажа абаха. Каховско уһалууриин түхеэрэлгын, Хойто Крымэй ба Ставропалиин ехэ каналай, Саратовска каналай, Баруун Егорлыгэй, Куйбышевска ба бусадшье уһалууриин түхеэрэлгэнүүдэй барилгые нилээд түргэдхэхэ. Нэлэнхы үргэн газарнуудые уһалжа байхын, тиин тэрээнэйнгээ ашаар оронойнгоо ганданги зонодо ороохо таряа найдамтайгаар хуряажа байха томо районуудые бии болгохын тулада уһанай ажахын шэнэшье барилгануудые тэрэшэлэн хэжэ эхилхэ;

1975 ондо 2миллион тонно хүрэтэр барайгар ургуулжа абаха. Тэрэнэй тулада Краснодарска водохранилищиин барилга дүүргэхэ, Казахстан, Узбекистан, Украина, Алас-Дурна зүг, Дагестанай АССР-эй Ростовско область ба Волго мүрэнэй адагта барайгар таридаг газарые бүри ехээр уһалдаг болохо;

Хлопок таридаг нютагуудта шухала хэрэгтэй коллекторно-дренажна барилгын хүдэлмэри, мүнөө хүдэлжэ байгаа уһалууриин түхеэрэлгэнүүдэй уһанай хэмжээе ехэ болгохо хүдэлмэри 1976 ондо гол түлэб дүүргэхэ, Хооһон ба Ширабадска талануудтахи, Яван-Обикикска голдохи газарые уһалан ашаглаха ажал 1971—1975 онуудта дүүргэхэ, Тахиаташай гидроузелай, Андижанска водохранилищиин, Наманганска ба Амубухарска каналнуудай барилга дүүргэхэ, мүн Каракумска канал шадархи газар саашадань бүри үргэнөөр уһалдаг болохо, Каршинска талын ба бусад барилгануудые түргэдхэхэ;

Илангаяа РСФСР-эй Хара хүрьһэтэ бэшэ областьнуудта, Алас-Дурна зүгтэ, Полесиин набтар газарта намаг газар хатааха ажалые, культуртехническэ ба бусадшье ажалые үргэдхэхэ; Ураалай үмэнэдэхи газар мелиорацилха хүдэлмэри хэжэ эхилхэ. Ороной бүхы районуудта болбосон һайн бэлшээри, һайжаруулагдаһан сабшалан бии болгохо;

Нооһо (илангаяа нарин нооһо), хониной мяха, каракуль арһа улам ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгоор хонин ажал хүгжөөхын тулада губиин ба үндэр хадын районуудтахи бэлшээри ашаглаха, мүн бэлшээриин шэнэ газарнуудые уһажуулха ба хуушан бэлшээриин ургаса горитойгоор дээшэлүүлхэ;

Овощ, жэмэс, виноград, сай ба хүдөө ажахын бусад продукци ехээр абахын тулада газар уһалха ба хатааха ажалые саашадань хүгжөөхэ.

1971—1975 онуудтахи мелиоративна хүдэлмэриин программын дүүргэлтэ хангахын тулада гүрэнэй талаһаа 26,6 миллиард түхэриг зөөри һомолхо гэжэ хараалагдана. СССР-эй Госплан, СССР-эй Госснаб ба союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд материально-техническэ шухала хэрэгсэлнүүдээр уһанай ажахын эмхинүүдые хангаха уялгатай. Мелиоративна хүдэлмэри бүтээхын тулада 37,5 мянган экскаватор, 38 мянган бульдозер, 26 мянган скрепер ба ондоошье ехэ гэгшын техникэ үгтэхэ байна.

СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствэдэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ иигэжэ даалгагдаба:

газарай уһалууриин ба хатаалгын түхеэрэлгэнүүдэй, гидротехническэ барилгануудай проект табиха ба барилга бэелүүлхэ хэрэг улам һайжаруулха хэрэг хангаха. Проект табихадаа үлүүсэ гаргахагүй, мелиоративна түхеэрэлгэнүүдэй проектнүүдые зохёолго ба экспертизые нилээд түргэдхэхэ, тэдэниие бариха болзорнуудые хорооxо;

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

...ПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА ...ДИДАДУУДААР АРАДАЙ ЭТИГЭЛ ...ДАБАРИДА ХҮРТЭГШЭД ДЭБЖҮҮЛЭГДЭНЭ

...аймагай Гүрэльбын ...128-дахи округһоо Бу... ...ССР-эй Верховно Соведэй ...кандидадые дэбжүүлгэдэ ...һан һунгагшадай суг... ...» гэжэ һуралсалай ...ажахыда үнгэрэгдэбэ. ...үгэ хэлэһэн тус ажа... ...Г. П. Тюменцев Гү... ...нгуулиин 128-дахи ок... ...публикынгаа дээдэ За... ...дай АССР-эй Дотоодын ...министр **Николай Ва... ...бутухановые** дэбжүүлхэ ...дал оруулба.

Удаань үгэ хэлэһэн ажахын хүдэлмэришэд — һү һалиин фермые даагша А. И. Какаулин, жолоошон В. Е. Шулунов, главна бухгалтер Ф. Л. Плюснин болон бусад манай дэбжүүлһэн кандидат бидэнэрэй этигэл найдабари дүүргэхэ байха гэжэ мэдүүлээд, июниин 13-да үнгэрэгдэхэ һунгуулиин үдэр бултадаа нэгэ хүн шэнгеэр депутадта кандидадай түлөө дуугаа үгэхыень эндэ сугларагшадые уряалһан байха юм.

◆

(Телефоноор абтаба). ...наровай нэрэмжэтэ кол... ...алтын урда тээхи суг... ...дэр үнгэрэгдэбэ. Эндэ ...гэшүүд, мэргэжэлтэд ...лаларжа, республикынгаа ...засагта түлөөлэгшэдые ...тухайгаа хөөрэлдэһэн

...колхозойнгоо жэшээтэ хо... **...рия Георгиевна Сахьяе...** ...түлөөлэгшөөр дэбжүүл... ...ханаб. Олон жэлдэ мал ...хүдэлдэг хадаа бидэнэй ...хангаха, захяагыемнай ...гээд артелиин гэшүүн ...жаповай хэлэхэдэ, суг... ...рьемэ альга ташалгаар

...лаанда Борьёогой һун... ...-дахи округһоо Буряа... ...эй Верховно Соведэй ...кандидадаар нүхэр М. Г. ...дэбжүүлхэ гэһэн тог... ...гтадаба.

— Энэ үдэр Ториин совхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад, Ториин дунда һургуулиин багшанар, техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаанууд боложо, Ториин һунгуулиин 54-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь **Александр Романович Потепаловые** дэбжүүлхэ гэжэ нэгэн һаналтайгаар шиидэбэ.

Зэдын 589-дэхи оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын коллектив, Зэдэ станцида байдаг аймаг хоорондын «Буркоопсоюзай» баазын хүдэлмэришэд Зэдын һунгуулиин 59-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар республикын уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ нүхэр **Дамба Зодбич Жалсараевые** дэбжүүлбэ.

◆

...ЖАН. Баян-Голой хү... ...бта Карл Марксын нэ... ...колхозой гэшүүд, интел... ...алба хаагшад олоороо ...Уланай һунгуулиин ...округһоо Буряадай ...Верховно Соведэй депу... ...кандидадые дэбжүүлгэдэ зо... ...һан һунгалтын урда тээ... ...эхилжэ, нэн түрүүлэн ...һаалиин гүүртын бри... ...Данжибо Цыренович Бу... ...үгтэбэ.

...ай һунгуулиин 45-дахи ...Буряадай АССР-эй Вер... ...дэй депутадта кандида... ...колхозойнгоо түрүүлэг... ...Будаевич Раднаевые дэб... ...дурадханаб, — гэжэ мэ...

...үгэ хэлэһэн колхозой ...Ш. Дабаев, модошо дар... ...Б. Бадмаев, Баян-Голой ...һургуулиин директор Е. В. ...болон бусад С. Бубеевэй ...һайшаагаа. ...суглаанда хабаадалсагшад

Уланай һунгуулиин 45-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Лев Будаевич Раднаевые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар баталба.

◆ ◆ ◆

Баргажанай электросетиин эмхиин хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан боложо үнгэрбэ. Эндэ эгээн түрүүлэн үгэ абаһан үйлэдбэриин техническэ албанай начальник И. Д. Белоусов Баргажанай һунгуулиин 41-дэхи округһоо Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Баргажанай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Николай Никитович Михайловые дэбжүүлхые дурадхаад, наһанайнь намтар тухай һунгагшадта хөөрэжэ үгөө.

Тус суглаанда хабаадагшад Баргажанай һунгуулиин 41-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Баргажанай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Николай Никитович Михайловые** дэбжүүлбэ.

КАБАНСК. (Телефоноор абтаба). Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат барижа байһан хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд болон алба хаагшад һунгалтын урда тээхи суглаа үнгэрэгбэ. Эдэнэр Сэлэнгын һунгуулиин 87-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлһэн байна. Барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин начальник Ф. П. Сокольников түрүүлэн үгэ абаба.

— Манай барилгашад партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжонхой. Тиимэһээ тон лэ эдэбхитэйгээр РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй, мүн нютагай Соведүүдэй һунгалтада бэлдэжэ байна. Һунгалтые ажалай ехэ бэлэгтэйгээр угтахын тула булта барилгашад мүрысэнэ.

Инна Павловна Коневская манай управлениин эрхим шулуушан юм. 1960 онһоо хойшо таһалгаряагүй шулуушанаар хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй, олондо хүндэтэй болоһон хүн. Залуу барилгашадта саг үргэлжэ туһа хүргэдэг. Тэдэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг. Тэрэнэй ажалдаа туйлаһан амжалтань үндэрөөр сэгнэгдэжэ, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө», «Ленинскэ ойн баярай медальнуудаар шагнагдаа. Тиимэһээ би Сэлэнгын һунгуулиин 87-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар манай шулуушан Инна Павловна Коневскаяе дэбжүүлнэб гээд үгөө дүүргэбэ.

Нүхэр Ф. П. Сокольниковой дурадхалые барилгашан Виктор Ямбуров, комсомолой комитедэй секретарь С. Я. Капустин гэгшэд халуунаар дэмжээ.

Барилга хабсаралгын 8-дахи управлениин шулуушан Инна Павловна Коневскаяе Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Сэлэнгын һунгуулиин 87-дохи округһоо дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри суглаанда хабаадагшад баталба.

И. ИВАНОВ.

◆

СЭЛЭНГЭ. Аймагай ажахынуудаар, предприятинуудаар, эмхи зургаануудаар һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо, арад зон эрхим хүбүүд, басагадаа Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлнэ.

Майн 5-най үдэр Сэлэнгын совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай суглаан отделени бүхэндэ боложо, республикын Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Сэлэн-Дүүмын һунгуулиин 117-дохи округһоо совхозой түрүү һаалишан, КПСС-эй XXIV съездын делегат **Долгор Дарижаповна Данзанова** нэгэн дуугаар дэбжүүлэгдээ. Иимэ дурадхал совхозой директор Н. А. Мельников оруулжа, тэрэниие Ехэ-Цагаанай отделениин хүдэлмэришэн Ц-Д. Буянтуев, гаражые даагша С. Никонов болон бусад дэмжэһэн байна.

Долгор Дарижаповна олон жэлдэ һаалишанаар ажаллахадаа баян дүй дүршэлтэй болонхой, жэл бүри түсэб, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлдэг. Түсэбтэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын кварталай түсэб һү һаалгаар мартын 12-то дүүргээд, апрель һарын даабарие 257 процентдэ хүргөө.

Ажалша бэрхэ һаалишанай кандидатура хүршэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй суглаан дээрэ халуунаар дэмжэгдээ. Эндэ Юрөөгэй суута һаалишан, Социалис Ажалай Герой П. Жалсанова нүхэр һаалишан тухайгаа магтаалай үгэнүүдые хэлэжэ, Сэлэнгын совхозой коллективүүдэй шиидхэбэриие бүрин һайшаагаа.

Майн 6-най, 7-ной үдэрнүүдтэ һунгалтын урда тээхи хэдэн суглаан болоо. 7/8 шахтын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай суглаан өөһэдынгөө дундаһаа шахтада ажалладаг эрхим хүдэлмэришэн **Василий Георгиевич Аношин** гэгшые, эндэхи Шахтын һунгуулиин 121-дэхи округһоо БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ. Эдэнэрэй шиидхэбэриие бусад коллективүүд дэмжээ.

Гусиноозерскын больницын коллективэй суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн республикын габьяата врач А. Захарова, врач К. Ханхатова болон бусад БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Первомайска һунгуулиин 122-дохи округһоо аймагай больницын главна врач **Графира Иосифовна Медведевае** дурадхаа. Тэрэниие суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар һайшааһан байна.

Галуута-Нуурай станциин локомотивна депогой коллективэй һунгалтын урда тээхи суглаан боложо, Гусиноозерскын һунгуулиин 119-дэхи округһоо БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар ВСЖД-гэй Улаан-Үдын отделениин начальник **Александр Александрович Кванталиани** дэбжүүлэгдээ. Иимэ дурадхалтайгаар локомотивна депогой мастер В. Вавилов, цехэй бригадир В. Шуминков болон бусад үгэ хэлээ. Эдэнэрэй дурадхал халуунаар хүлеэгдэн абтаа.

Мүн үсэгэлдэр Химнын совхохозой коллективэй суглаан дээрэ Ново-Селенгинскын һунгуулиин 116-дахи округһоо БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь **Василий Санжанович Раднаев** дэбжүүлэгдэжэ, нэгэн дуугаар дэмжэгдэһэн байна. Энэ совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай суглаанай шиидхэбэри аймагай бусад коллективтэ болоһон суглаан дээрэ һайшаагдаа.

С. РИНЧИНОВ.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

...411», «Космос-412», ...413», «Космос-414», «Кос... «Космос-416», «Космос-... ...смос-418» гэжэ хэмэл одонууд 1971 оной майн 7-до Советскэ Союзһаа замбуулин худар табигдаба.

Тэдэ найман хэмэл одо бултадаа замбуулинай харгыда нэгэ ракетээр гаргагдаһан байна.

МИНИСТРЭИ АМАРШАЛГА

СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай маршал А. Гречко приказ гаргажа, фашис Германиие илаһанай 26 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой бүхы сэрэгшэдые, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадые бүгэдөөрнь һайндэртэй дашарамдуулан, баяр хүргэн амаршалба.

Фашис Германиие илаһанай 26 жэлэй ойе тэмдэглэн, министр иигэжэ ЗАХИРБА:

Манай Эхэ ороной ниислэл хото — герой-город Москвада, союзна республикануудай ниислэл хотонуудта, герой-городууд Ленинград, Волгоград, Севастополь ба Одессэдэ, герой-хэрэм Брестдэ, тэрэшэлэн Мурманск, Свердловск, Новосибирск, Хабаровск, Владивосток городуудта майн 9-дэ нютагай сагаар 21 часта артиллериин 30 буудалгаар салют үгэхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин, барилгын материалнуудай промышленностиин, барилгын, хүдөөгэй, транспортна ба гэр байра барилгын, хабсаралгын хүдэлмэринүүдэй ба комунальна ажахын предприятинууд ба эмхинүүдэй үлэмжэ ехээр шалгарһан хүдэлмэришэд ба мэргэжэлтэдтэ **Ленинэй** орден, **«Балта ба хадуур»** гэжэ алтан одо барюулгатайгаар **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ табан жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые дүүргэхэдээ элитэ ехэ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудаар олгогдобо.

Тэрэ тоодо БУРЯАДАЙ АССР-һээ:

Семенов Николай Филипповичтэ — Хандагайн леспромхозой трактористда.

ФРАНЦИИН ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТР МОРИС ШУМАНАЙ СССР ЕРЭҺЭН ТУХАЙ МЭДЭЭСЭЛ

1970 оной октябриин 13-най протокол бэелүүлэн, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Шуман 1971 оной майн 4-һөө 7 болотор Совет правительствын уряалаар СССР-тэ албан хэрэгээр ерэжэ байба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев М. Шумантай хөөрэлдэһэн байна. Мүн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин М. Шумантай хөөрэлдэһэн байба. СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко М. Шуман хоёрой хоорондо хөөрэлдөөнүүд болобо.

Тэдэнэй хөөрэлдөөнүүдэй үедэ уласхоорондын гол шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

1966 онһоо эхилэн баталагдаһан совет-француз документнүүдэй удхаар нэбтэрэнги тэдэ хөөрэлдөөнүүд бэе бэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ.

Совет-француз харилсаае бүхы талаарнь улам гүнзэгы болгохо асуудалда анхарал ехээр хандуулагдаа. Тусгаарлабал, худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанай тодорхой зарим асуудалнууд харагдаһан байба.

Франциин Республикын Президент ба Правительствын энээнэй урда тээ хэһэн уряалдань харюу болгон, совет тала энэ оной октябрь-ноябрь һара багаар Франци айлшалан ошохо гэжэ хэлсэгдэбэ.

Улаан-Үдын аймагай «8 марта» колхозой механизаторнууд Сергей Фёдорович Брянский, Пётр Филиппович Новиков гэгшэд сабшалан, бэлшээри һайжаруулха габшагай хоёр һарын үедэ оролдосотойгоор ажаллана. Энэ хоёр һарын эхилһэнһээ хойшо тэдэнэр сабшаланда 800 гаран центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан байха юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Ф. Брянский ажалдаа.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

тарилга, таримал ургамалнууд болон бусадшье газарнуудые уһалалга оньһожоруулха хэрэг үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, агротехническэ эрилтэнүүдые хангадаг, бүтээсэ ехэтэй уһалалтын ба уһа сасалгын машинануудые ашаглаха, мүн оньһожоруулагдаһан, автомотизированнэ уһажуулгын түхеэрэлгэнүүдые бэлшээри дээрэ бариха;

Гол түлэб газар доогуур уһа урадхуулжа, шииг ехэтэй намаг газарые хатааха, уһа суглуулагша гол мүрэнүүдэй уһанай хэмжээ тааруулжа байхын тулада хэрэгтэй болоһон газартань водохранилищинуудые түрүүлэн бариха, мүн газар хатаахадаа хүрьһэндэхи уһанай байдалые хоёр тээшэнь тааруулжа байха барилгануудые хэхэ; хатаагдаһан газараа ашаглалгада оруулха ба бодото дээрэнь ашаглаха хоёрой хоорондо забһар гаргахагүйн тулада тэрэ хатааһан газарай болбосон ёһоор элдүүрилхын хажуугаар, тэрэнээ эсхэмжэлхын ба ондоошье хэмжээ ябуулганнуудые бэелүүлхын хажуугаар уһанай хэмжээ тааруулжа байха түхеэрэлгэнүүдые, мүн уһа тарааха һубаг ханаабуудые бариха.

Газартаа мелиораци хэхэ ажалай шэглэлнүүдые, тэрэнэй ээлжээнүүдые тогтоохын тулада томо томо мүрэнүүдэй, дотоодо далайнуудай ба нуурнуудай уһа комплексноор ашаглаха ба химгадан сахиха схемэнүүдые, мүн шииг нойто ехэтэй гол районуудай газарта мелиораци бүхыдэнь хэхэ схемэнүүдые 1971—1975 онуудта зохёожо дүүргэхэ шухала гэжэ тоолохо. Хойто мүрэнүүдэй зарим уһыень Волго руу хаюулха, Сибиримн мүрэнүүдэй зарим уһыень Сырдарья ба Амударья худар хаюулха талаар научно-шэнжэлэлгын ба проектно-бэдэрэлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ хэмжээ ябуулганнуудые бусадшье министерствэнүүд ба зургаануудтай хамта зохёохо гэжэ СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствэдэ даалгаа.

1973 ондо—Чарвакска гидроузелай, 1975 ондо—Тахиаташска ба Токтогульска гидроузелнуудай барилганнуудые дүүргэхэ, 1973 ондо Нурекскэ ГЭС-эй водохранилищине 1,5 миллиард кубометр уһаар дүүргэхэ гэжэ СССР-эй Энергетикын ба электрификациин министерствэдэ дурадхагдаба.

Газарта мелиораци хэхэ ажалай энэ хараалагдаһан программа амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ ороной олон министерствэнүүд ба зургаанууд хабаадалсаха болобо.

Хүдөө ажахын ургамалнуудые уһалха машина зэмсэг 1971—1975 онуудта үйлэдбэрилхэ хэрэг хангаха, тэрэшэлэн мелиоративна бүтээсэ ехэтэй трактор ба машинануудые зохёон бүтээлгэ хангаха гэжэ Тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерствэдэ, Барилгын, харгын ба коммунальна машина бүтээлгын бусад министерствэнүүдтэ даалгаа.

Уһа сасадаг, уһалдаг машинануудые, насосно һүүдэл станцинуудые бүтээхэдэ хэрэгтэй болохо нимгэн алюминиевэ ба нимгэн булад цинкэлэгдэһэн трубануудые, тэдэниие холбодог хэрэгсэлнүүдтэйгээрнь, арматуратайгаарнь 1971—1975 онуудта бүтээн гаргаха хэрэг хангаха гэжэ Авиационно промышленностиин министерство, СССР-эй Хара металлургиин министерство, Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностьда хэрэгтэй машинануудые ба гэрэй приборнуудые бүтээн гаргалгын министерство уялгалагдаба.

Мелиоративна хүдэлмэри бэелүүлхэ машина түхеэрэлгэ гаргадаг заводуудые 1973—1977 онуудай турша соо барижа, ашаглалгада оруулха гэжэ Барилгын, харгын ба коммунальна машина бүтээлгын министерствэдэ, СССР-эй Промышленна барилгын министерствэдэ, СССР-эй Хүндэ индустриин предприятинуудые барилгын министерствэдэ, СССР-эй Барилгын министерствэдэ, СССР-эй Энергетикын ба электрификациин министерствэдэ ба Дунда машина бүтээлгын министерствэдэ даалгагдаба.

Уһа сасадаг машина түхеэрэлгэ бүтээхэдэ хэрэгтэй болохо, зайн галаар шэрээгдэдэг нимгэн трубануудые, мүн мелиоративна барилгада ба хүдөө ажахыдахи уһанай хангалгада хэрэгтэй бэлэн холбогдомол бүдүүн трубануудые энэ табан жэл соо үйлэдбэрилэн, хүдөө ажахыда дамжуулха гэһэн уялга СССР-эй Хара металлургиин министерствэдэ даалгагдаба.

Барилгын рудна бэшэ материалнуудые уһанай ажахын эмхинүүдтэ 1971—1975 онуудта табиха, мүн тэдэ эмхинүүдтэ шухала хэрэгтэй зүйлөөрнь телефонизаци, радиофикаци, газификаци посёлогуудта бэелүүлхэ, автомобильна харгынуудые бариха гэжэ союзна республиканuудай Министрнүүдэй Советүүдтэ даалгагдаба.

«Гидромелиораци», «гидромелиоративна» хүдэлмэринүүдэй механизаци» гэһэн мэргэжэлнүүдээр дээдэ һургуулинуудта студентнүүдые бүри олоорнь абаха, мүн тиимэ мэргэжэлтэдээр арадай ажахын эрилтэ бүри һайнаар хангахын тулада уһалагдадаг ба хатаагдаһан газарнуудтахи газар тарялангай ажалай агрономуудые һургаха хэрэг эмхидхэхэ гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министерствэдэ, союзна республиканууудай Министрнүүдэй Советүүдтэ дурадхагдаба.

Гүрэнэй предприятинуудай (эмхинүүдэй) ба колхозуудай эрилтын ёһоор гидромелиорациин, гидромелиоративна хүдэлмэринүүдые оньһожоруулгын технигүүдые һурган бэлэдхэхэ хэрэг хангаха гэжэ союзна республиканууудай Министрнүүдэй Советүүдтэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствэдэ даалгагдаба.

1971—1975 онуудта газарта мелиораци хэхээр хараалагдаһан программа дүүргэлгэдэ зорюулагдаһан ондоошье хэдэ хэдэн хэмжээнүүд энэ тогтоолоор хараалагдана.

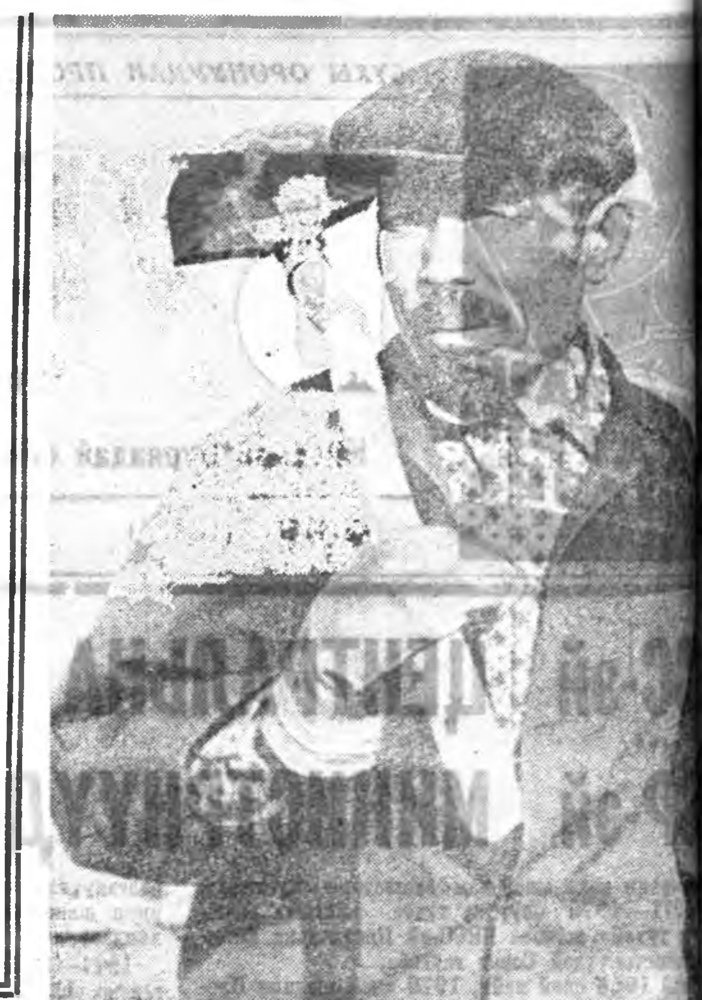

Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын гурбадахи отделениин үнинэй хүдэлмэрилэгшэ Бата-Мунко Гармаевич Намзалов үндэр наһатай болобошье, һанаа амар һуунагүй. Тэрэ олон жэл соо луговодоор ажаллана. Энэ хабартаа нүхэр Намзалов даажа абаһан 100 гектар сабшалангаа һайн шанартайгаар уһалһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б-М. Г. Намзалов ажалдаа урда тээ.

С. ЦЫДЫПОВ

РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУДААР АРАДАЙ ЭТИГЭЛ НАЙДАБАРИДА ХҮРТЭГШЭД ДЭБЖҮҮЛЭГДЭНЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

ТУРУНТАЕВО. Аймагай томохон ажахынуудай нэгэн «Прибайкалец» колхозой гэшүүд һаяхан һунгалтын урда тээхи суглаандаа олоороо ерээ. Эгээн түрүүлэн колхозой правлениин түрүүлэгшэ А. А. Шатов үгэ абажа, Турунтаевай һунгуулиин 112-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар ажахынгаа эрхим һаалишан **Екатерина Иннокентьевна Воротниковае** дэбжүүлхэ дурадхал оруулба.

— Екатерина Иннокентьевна колхоздоо арба һайса гаран жэлдэ һаалишанаар хүдэлхэдөө ходол эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эрхим һайн ажалайнь түлөө парти, правительствамнай тэрэниие Ленинэй орденоор шагнааһэн. Энэ һаалишан гансахан үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада даабариһаа гадуур 119 центнер һү һаагаа. Тиихэдэ нёдондо үнеэн бүриһөө 2400 килограмм һү һаажа, колхоз, аймаг соогоо социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ,—гэжэ нүхэр Шатов хөөрэбэ.

Нүхэр Воротникова гансашье ажалдаа һайнаар хүдэлөөд лэ ябадаг бэшэ, олониитын аша туһын түлөө ходо оролдожо, зоной хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

Энэ дурадхалыень суглараашад тон халуунаар угтажа, олон хүнүүд бэрхэ һаалишан тухай зүрхэнэй дулаахан үгэнүүдые хэлээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай «Путь к коммунизму» колхозой һунгагшадай суглаан боложо, тэндэ ажахын парткомой секретарь А. А. Бушков Зырянска һунгуулиин 111-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша **Иван Павлович Зинченкые** дэбжүүлхэ дурадхал оруулба.

Тэрэниие нь үгэ хэлэһэн нүхэд: колхозой экономист Г. П. Лавцов, механизатор А. Н. Руднев болон бусад һайшаан дэмжэһэн байна.

Горячинскын курортын, мүн Байгалай леспромхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженерно-техническэ болон медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө суглаанууд дээрэ Горячинскын һунгуулиин 110-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар республикын Элүүрые хамгаалгын министр **Любовь Дансаруновна Мадыевае** дэбжүүлбэ.

Дээрэ дурсагдаһан һунгуулиин округуудһаа БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар **Е. И. Воротникова, И. П. Зинченко, Л. Д. Мадыева** гэгшэдые дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри суглаануудта хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаһан байна.

Н. САМСОНОВА,
КПСС-эй Прибайкалиин райкомой таһагые даагша.

◆ ◆

БАУНТ. Зарлагдаһан саг соогоо суглаанай эхилхэдэ, түрүүлжэ үгэ абаһан «Заветы Ленина» колхозой партийна организациин секретарь Виктор Львович Волчугов ендэртэ гарана.

— Энэ жэлэй түүхэдэ хэдэн шэнэ хубилалта болоо. Бүри һаяшаг түрэл партиимнай түүхэтэ XXIV съезд хүдэлмэриеэ дүүргээ һэн. Партиингаа шиидхэбэринүүдээр түгэс зориглоһон манай колхозниг уд эрхим бэрхэ хүбүүд, басагадаа депутадта кандидадаар дэбжүүлжэ байна. Би мүнөө Багдаринска һунгуулиин 46-дахи округһоо һунгагдаха Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар колхозойнгоо оро үсхэбэрилдэг бригадын бригадир Екатерина Васильевна Мордоновае дэбжүүлхэ байнаб,—гэхэдэнь альга ташалгаар угтаба.

Екатерина Васильевнае аймаг дотор таниха мэдэхэгүй хүн үгы юм. Юуб гэхэдэ, тэрэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар хоёрдохиёо һунгагдахаар дэбжүүлэгдэбэ.

Удаань үгэ абаһан механик Дабаев, түрүүлэгшэ Турахин, тракторист Нечеров, сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ Нечеров гэгшэд тэрэ дурадхалые дэмжэбэ.

Суглаанай түгэсхэлдэ Багдаринска һунгуулиин 46-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар **Е. В. Мордоновае** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар абтаа.

Манай корр.

◆ ◆

ХУРАМХААН. Аргатын совхозой хүдэлмэрилэгшэд һунгалтын урда тээхи суглаанда олоороо сугларба. Совхозой парткомой секретарь Б. Ц. Лыгденов һунгалта тухай мэдээсэл хэһэнэйнгээ удаа Аргатын һунгуулиин 96-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар совхозойнгоо түрүү хонишодой нэгэн **Пүржэма Бадмаевна Аюшеевае** дэбжүүлһэн байна.

— Бидэнэр совхозой хүдэлмэришэд Пүржэма Аюшеевнае эрхим хонишон, манай нютагай арад зоной этигэл найдабарида хүртэхэ ёһоороо хүртэбэ гэжэ хэлэхэ байнаб,—гээд хонишон В. Ж. Дондупов мэдүүлбэ.—Нүхэр Аюшеева манай совхоздо хонишоноор арба гаран жэл хүдэлжэ ябана. Тиихэдээ жэл бүри ажалай амжалта түйлажа, бидэнэрэй дунда түрүү һуури эзэлжэ ябадаг заншалтай. Энэшье жэлдэ Пүржэма Аюшеева 100 эхэ хонин бүриһөө 103 хурьга абажа, аймаг соогоо түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн байха юм,—гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Үгэ хэлэһэн нүхэдынь—Социалис Ажалай Герой, отделениин эрхилэгшэ Н. Б. Ринчино, мал адуулагша С. Д. Очиржапов, совхозой бухгалтер Д. Б. Цыдыпов болон бусад нютагайнгаа басагые республикынгаа дээдэ зургаанда дэбжүүлхэ гэһэн дурадхалые һайшаан дэмжэһэн байна.

• • •

Мүн Хурамхаандахи Буряадай «Целинстрой» трестын барилга хабсаралгын гурбадахи управлениин хүдэлмэрилэгшэд сугларжа, республикын Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлгэдэ зорюулһан асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Һунгагшадай суглаа нээһэн тус управлениие эрхилэгшэ В. А. Петелин Хурамхаанай һунгуулиин 94-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь Ким Дамдинович Дагбаевые дэбжүүлһэн тухайгаа мэдээсээ.

Нүхэр Петелинэй хэһэн дурадхалые хүдэлмэришэн В. И. Богатых, партбюрогой секретарь Г. И. Чирков, комсомолой эхин организациин секретарь Г. Н. Еликов, үйлэдбэриин техническэ таһагай начальник П. В. Алхасанов гэгшэд үнэн зүрхэнһөө дэмжэһэн байна.

Һунгалтын урда тээхи суглаанда хабаадагшад Хурамхаанай 94-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар **Ким Дамдинович Дагбаевые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол баталан абаһан байха юм.

◆ ◆

ХЯАГТА. Аймаг дотор һунгалтын урда тээхи суглаанууд (ажалшадай коллективүүдтэ үнгэргэгдэжэ байна. Уржадэр «Сельхозтехника» нэгэдэлэй Хяагтын аймагай отделениин хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө хамтын суглаан дээрэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр П. Я. Белозеров үгэ хэлээ. Удаань тус отделениие эрхилэгшэ Ф. В. Калашников үгэ абажа, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Ленинскэ һунгуулиин 98-дахи округһоо республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Владимир Ильич Черныш** гэгшые дэбжүүлбэ.

Дэбжүүлэгдэһэн тэрэ кандидатурые суглаанда хабаадагшад механик И. А. Иващенко, оньһожоруулагдаһан отрядай бригадир Н. И. Грудинин, складые даагша Л. М. Горюнова гэгшэд дэмжэбэ.

Хяагта хотын интернат һургуулиин хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанда хабаадагшад БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн В. И. Чернышэй кандидатурые нэгэн һаналтайгаар дэмжэбэ.

И. БУХАЛЬЦЕВ.

МАЙН 3—10: комсомолой бүхэсоюзна суглаан

БУРЯАДАЙ ЗАЛУУШУУЛ ЭЛИДХЭЬЭЭ...

Май һарын 3-һаа эхилжэ республика доторнай комсомолшуудай бүхэсоюзна суглаанууд үнгэргэгдэжэ байна. Тус суглаан комсомолой бүхы организацида, хамтадаа 89 мянган хүнэй хабаадалгатайгаар үнгэрхэ.

Комсомолшууд суглаан дээрээ гансахан лэ асуудал зүбшэн хэлсэнэ. Тэрэнь түрэл Коммунис партиимнай түүхэтэ XXIV съездын шиидхэбэриһээ үндэһэтэй. Съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын, ажабайдалдаа нэбтэрүүлхын тула Буряадай комсомолой организаци, комсомолец бүхэн юу хэхэ ёһотойб гэһэн асуудалаар тодорхой программа суглаан дээрээ баталан абана.

Комсомолшуудай бүхэсоюзна суглаа үнгэргэхэ талаар ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой дэргэдэ областной штаб эмхидхэгдэһэн байна. Нютаг бүхэндэ үнгэргэгдэһэн суглаан тухай мэдээсэл болон тоосоонууд штабта үдэр бүри абтажал байдаг.

Тиихэ зуураа залуушуулай суглаан тон һонирхолтойгоор, олон хүнэй хабаадалгатайгаар үнгэрнэ. КПСС-эй XXIV съездын делегадууд, партийна ба ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партиин, комсомолой, ажалай болон дайнай ветеранууд үе бүриин таһаршагүй холбоо тэмдэглэн, суглаанай хүндэтэ айлшад болоно. Хаана яанагүй суглаанууд эмхитэйгээр, баяр ёһололой оршон байдалда үнгэрнэ. Тиин 47743 хүнэй хабаадалгатайгаар комсомолой 405 эхин организацида суглаан үнгэрөөд байна.

Үнгэргэгдэһэн суглаан дээрэ 4360 гаран комсомолшууд өөрынгөө һанамжа, дурадхалтайгаар, тэдэнэрэй организациин хараа түсэб, зорилго тухай хөөрэһэн байна. Тиихэдэ 449 партийна болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд ба ветеранууд үгэ хэлээ. Гэхэтэй хамта, ургажа ябаһан залуу үеын 580 гаран хүн имагтал энэл суглаан дээрэ агуу Ленинэй залуушуулай холбоонтой хуби заяагаа холбоһон, 39 комсомолшууд КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаһан.

Комсомол хэтэдээ Коммунис партияа даган ябадаг. Партиин шиидхэбэри бэелүүлхэ гээшэ — комсомолой нангин уялга. Ти[...] совет залуушуул шэнги[...] публикын комсомолшууд[...] луушуул алдарта а[...] тада батаар жагсаһ[...] лай бүтээсэ дээшэлүү[...] гажа байһан продукци[...] һайжаруулхын, үйлэдб[...] оньһожоруулга нэбтэрү[...] залуу хүдэлмэришэд үү[...] эдэбхитэйгээр хүдэлжэ [...]

Улаан-Үдын нарин [...] рикада болоһон залуушуу[...] дээрэ КПСС-эй XXIV съезд[...] Социалис Ажалай Герой Д[...] ва үгэ хэлээ. Шэнэ таба[...] сэбые дүрбэн жэл соо д[...] һэн тэрэнэй үүсхэлые [...] луушуул тон халуунаар [...] публикымнай бусадшье [...] бүүд тэрэниие һайшаа[...] байха гэжэ һанагдана.

Комсомолой бүхэсоюз[...] үргэлжэлһөөр.

В. РА[...]
ВЛКСМ-эй Буряадай [...]

ТААНАДАЙ ХАБААДАХА ХЭРЭ...

Майн 3-һаа 10 хүрэтэр манай орон дотор комсомолой бүхэсоюзна суглаан үнгэргэгдэжэ байна. Энэ суглаан оронноймнай комсомолой бүхы эхин организацинуудта үнгэргэгдэхэ юм. Хамта дээрээ 28 миллион комсомолшууд суглаануудта хабаадажа, түрэл партиингаа XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тухайгаа зүбшэжэ, тодорхой зорилгонуудые урдаа табиха болоно.

Оронойнгоо бүгэдэ залуушуултай хамта манай республикын комсомолшууд суглаануудтаа эдэбхитэйгээр хабаадажа байна. Энээнтэй дашарамдан манай корреспондент хэдэн газарта хонходожо, нимэ мэдээсэлнүүдые абаба.

ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь В. Ф. ПОДЛЕСНОВ:

— Мүнөө үнгэргэгдэжэ байһан комсомолой бүхэсоюзна суглаанда манай республикын комсомолшууд, залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадажа байна. Мүнөө үедэ комсомолой 485 эхин организацида суглаан үнгэргэгдөө. Тэдээндэ хамта 35 мянга гаран комсомолшууд, бүхы дээрээ союзда ороогүй залуушуултай хамта табяад мянган хүбүүд, басагад суглаануудта хабаадаба. Гадна, комсомолой суглаануудта залуу коммунистнууд, партийна, советскэ хүтэлбэрилэгшэд, эдэбхитэд үргэнөөр хабаадалсана.

Республикымнай комсомолшууд, залуушуул суглаануудта КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудые ямараар бэелүүлхэ тухай асуудал зүбшэжэ, тодорхой зорилгонуудые хараална. Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын промышленна предприятинуудта олон хүнэй хабаадалгатай суглаанууд боложо үнгэрөө. Республикымнай комсомолшууд партиингаа хараалһан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, ажалдаа үльгэр жэшээ харуулха, габьяатайгаар хүдэлхэ гэһэн эрмэлзэлтэй. Комсомолой бүхэсоюзна суглаанай үедэ һайнаар хүдэлдэг, һурадаг эдир залуушуул комсомолой зэргэдэ жагсаха юм.

ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь А. ГАРМАЕВ:

— Манай Улаан-Үдын аймагай хүдөө нютагуудаар комсомолой суглаанууд үнгэргэгдэжэ байна. Энэмнай юрын суглаанууд бэшэ, харин бүхы совет орон доторнай боложо байһан бүхэсоюзна суглаан болоно. Эдэ суглаануудта колхоз, совхозуудай комсомолшууд олоороо хабаадажа, партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ комсомолшууд, залуушуул бүхэнэй хубитаяа оруулха тухай хөөрэлдөөн гараа.

Һаяхан Кировэй нэрэмжэтэ колхозой комсомолшуудай суглаан боложо, тэрээндэ комсомолой организациин секретарь Света Чагдурова элидхэл хэһэн байгаа. Энэ суглаан һонирхолтойгоор үнгэрөө. Юуб гэхэдэ, асуудалыень зүбшэлгэдэ колхозой [...] коммунистнууд хабаа[...] Эдэнэр залуу үетэнэй ко[...] гоо экономико хүгжөөлгэ[...] раар ажаллаха тухай [...] зүбшөөл үгэлсэһэн байха.

Иимэ суглаанууд айма[...] предприятинууд болон э[...] тэ, мүн һургуулинуудта [...] гэгдэжэ байна. Илангаа [...] новкын дунда һургуулида [...] гэгдэһэн комсомолшууда[...] лаан һонирхолтой байба. [...] эдир залуушуулые хүмүү[...] хэрэгтэ коммунис па[...] угаа ехэ анхарал оролдо[...] гажа байһаниие һайшаах[...] раа, өөһэдынгөө хэхэ [...] тодорхойлһон байна. Тус [...] лиин һурагшад эрхимээр [...] тосхоноо болбосон түхэлтэ[...] хо гэжэ шиидэнхэй. Комс[...] гэшүүн бүхэн 50 килогр[...] мэр суглуулжа, гүрэндэ [...] ха уялга абаа. Мүн а[...] классуудай һурагшад а[...] 5 гектарта куузику ургуу[...] найнгаа амаралтын хаһа[...] хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр [...] далсаха юм.

Улаан-Үдын мяха-ко[...] комбинадай ВЛКСМ-эй к[...] секретариин орлогшо Л. Т[...] ВА:

Комбинадаймнай зал[...] орон дотороо үнгэргэгдэжэ [...] һэн шухала хэрэгтэ эдэ[...] гээр хабаадажа, сугл[...] дээрээ КПСС-эй XXIV с[...] шиидхэбэринүүдые яажа [...] лэсэхэ тухайгаа хөөрэлдө[...]

Майн 5-най үдэр комс[...] мнай комсомолшууд б[...] сугларжа, өөһэдынгөө хэх[...] тухай хэлсээ. Эндэ 460 [...] комсомолшууд, залуушуу[...] баадаһан байна. Суглаан [...] колбаса хэдэг цехэй комс[...] коллектив үүсхэл гаргажа, [...] табан жэлдэ ажалай а[...] түйлаха, комсомолец [...] һайнаар ажаллаха гэжэ [...] Холодильна заводой комсо[...] луушуулай түрүү бригад[...] найман час соо бүтээхэ [...] нэгэ часаар уридшалан [...] жэ байха гэһэн социалис [...] абаба. Комбинадаймнай [...] һара бүриингөө түсэбһөө [...] продукци үйлэдбэрилхэ з[...] табинхай. Энээндэ комсомо[...] дай хубита ажал ехэхэн ба[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указһаа

СССР-эй мяханай болон һүнэй пролышленностиин министерствын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадые СССР-эй орден ба медальнуудаар шагнаха тухай

Мяханай болон һүнэй промышленностиие хүгжөөхэ талаар табан жэлэй даабариие амжалтатайгаар бэелүүлһэнэйнь түлөө нимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ.

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Лысенко Надежда Михайловнае —Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Волков Василий Федоровичые —Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай ахалагша технолог.

Дульянинов Алексей Александровичые—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Антакшинова Инесса Александровнае—ажалшадай депутадуудай Октябрьска районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Бенедиктов Бенедикт Исаковичые—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай заводой директор.

Егоров Павел Ивановичые — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Иринцеев Шагдыржап Дашеевичые—«Скотоимпортын» Хэрэнэй конторын шофер.

Ли-Й-Лу Владимир Александровичые—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай мастер.

Минеев Александр Петровичые —«Скотоимпортын» Улаан-Үдын конторые эрхилэгшэ.

Петров Иван Григорьевичые — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай цехэй начальник.

Сахаровский Михаил Прокопьевичые—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Семченко Галина Михайловнае —Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай цэхэй начальник.

Степанова Надежда Ивановна—Улаан-Үдын һүнэй комбинадай хүдэлмэришэн.

Фефелов Максим Ивановичые —Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай слесарь.

Фролов Дмитрий Ивановичые—Зэдын тоһоной заводой мастер.

Холодинский Михаил Арсентьевичые—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Чукаев Александр Дмитриевичые—КПСС-эй Улаан-Үдын Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Батуев Жамсаран Зандановичые—Баргажанай тоһоной заводой хүдэлмэришэн.

Григорьева Аграфена Петровнае—Наушки станциин мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.

Гриф Галина Николаевнае—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Дамбуев Иван Дамовичые — Һү болон һүнэй зүйл бэлэдхэхэ промышленностиин үйлэдбэриин Буряадай управлениин начальник.

Денисенко Галина Гавриловнае —Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Дягилева Валентина Карповнае —Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Малышева Наталья Денисовнае —Хэжэнгын тоһоной заводой хүдэлмэришэн.

Меринова Галина Ильиничнае —Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Налетова Елена Сафроновнае—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Пенхаева Вера Бахадаевнае — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Соколова Зинаида Петровнае—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Филиппова Анна Дмитриевнае—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Бердникова Нина Азарьевнае—мяха болон һүнэй промышленностиин Улаан-Үдын механико-технологическа техникумэй һуралсалай талаар секретарь.

Буделенкова Фаина Алексеевнае—Захааминай мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.

Воробьева Александра Михайловнае—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Кириллова Галина Ефимовнае —Улаан-Үдын һүнэй комбинадай мастер.

Семенихин Владимир Семеновичые—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Сутурин Иван Артемовичые—«Скотоимпортын» Улаан-Үдын конторын хүдэлмэришэн.

Таракановская Серафима Георгиевнае—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Тюрина Валентина Ивановнае —Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Ануфриев Михаил Артемьевичые—«Скотоимпортын» Улаан-Үдын конторын хүдэлмэришэн.

Боронов Владимир Бодонцоевичые—Улаан-Үдын һүнэй комбинадай слесарь.

Домышева Валентина Алексеевнае—«Скотоимпортын» Хэрэнэй конторын хүдэлмэришэн.

Козлов Павел Андреевичые — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Лобик Людмила Александровнае—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Люсина Анна Петровнае — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Некипелов Николай Степановичые—Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Петрова Вера Зиновьевнае — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

Ромаева Нимажап Алахаевнае —Хориин тоһоной заводой хүдэлмэришэн.

Тапхарова Радна Ишидоржиевнае — Юрөөгэй тоһоной заводой хүдэлмэришэн.

Тухолова Надежда Ананьевнае —Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ПОДГОРНЫЙ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 оной апрелиин 26.

...Ц ЦЫДЕНДАМБАЕВ

...ЫН ГИМНАСТЁРКО

...ээ талын гвардеецүүдтэ
...ынэйшье үедэ найдалтай,
...рын тооhоор бууралтаhан
...инэй үнэрхэ шэнгээhэн
...э тааруу комбинезонууд.
Ажал хэрэг, габьяадаа
Амаралтын сагта хаа хаана,
...рай үдэр, түрэ найртаа
...ар арадайнгаа үмдэдэгые
...н бултыень тоолохо аалши!
...бүхы хубсаhанууд соо
...ини үмдэжэ дайнhаа
...эр солотой бусааша
...han хуушан гимнастёрко
...hааншье үнэтэй, нангин
лэ!

...орн юhэтэй абамнай
...лын баруун Берлиндэ
...олторhон рейхстагай ханада
...ээхэн гимнастёркотой,
шулуун дээр
...дынеев» — гэжэ hиилээл
даа!

...а дайнуудта илгараашадай
...рдеецэй тэмдэг хадуулhан,
...д гэhэн энгэртээ
...ар солын ордентой
...бынгаа гимнастёркоор
омогорходогби.
Совет Армидаа мордоhон
Солотой залуу ахамни
hаhал нимэ гимнастёркотой
Баатар ракетчигүүдээр
үүргээ
Бата найдамтайгаар
дүүргэнэл даа!

Ц. Номтоев

Яруунай хүбүүн

Очерк

ЭСЭГЭ ОРОНОО хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэhээр тэбхэр 20 жэл болоhоной ой угтажа, дайнай газарта унаhан хүбүүдээ дурдан, тэдэнэйнгээ нэрэ мүнхэлэн 1965 ондо манай уужам ороной нютаг бүридэ хүшөөнүүдые бодхоолгон эхилээ hэн. Мүн тиимэ хүшөө «Коммунизм» колхозойнгоо хойморто Үльдэргынхид бодхоогоо бэлэй.

hурагшад багшанарайнгаа хүтэлбэри доро колхоз дээрээ хүдэлжэ ябаhан табяад фронтовигуудай фото-дүрэ суглуулжа, хэнэй ямар фронтдо ябаhыень, ямар хайрада хүртэhыень тодорхойлон бэшэжэ, «Манай нютагай фронтовигууд» гэhэн альбом хэhэн, фронт дээрэ наhа барагшадай нэрэ обог бэшэжэ, мэдээсэл баримтануудые суглуулба. Тэрэ оной майн 9-нэй Илалтын үдэр ойртожол байгаа hэн. Хүшөө бодхоолгын түлэг дундаа ябажа байhан үедэ колхозой партком соо зүблөөн болобо. Тэндэ парткомой гэшүүд ба хэдэн үбгэд суглараа. Стол дээрэ фронтдо наhа барагшадай список дэлгээтэй. Үльдэргэ нютагhаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ами наhаяа алдаhан далан хоёр хүн бэшэгдээд байба. Тэдэнэй нэрэ обогые хүшөөгэй нюур талада алтан үзэгүүдээр алфавитна гуримаар бэшүүлхые дурадхагдана. Тэрэнние ЛВРЗ-дэ сад түмэрөөр шудхуулха тухай хэлсэhэнээ колхозой түрүүлэгшэ Д. А. Бальжанов мэдүүлбэ. Харин дахин хэдэн хүнүүдэй ямар фронтдо ябаhан тухай элирүүлнэ: «Гэнтэ нэгэ тээ амиды ябаhан гү, али фронт дээрэ наhа бараагүй хүниие оруулжархёод байгшабибди. Энэмнай харюусалгатай хэрэг, нүхэд. Бултаараа зүбшэе», — гэлдэнэ.

— Шагдаров Бато-Мүнхын хаанашье ябаhаниинь эли бэшэ байна. Наhа бараhан тухайнь мэдээсэл үгы. Яахабибди, — гээд парторг Ц. Д. Галсанов асуудал табиба.

— Энэш ёhотойл Үльдэргын хүбүүн гээшэл даа. Бүри дайнай урда Далайн Сэрэгэй флодто алба хэжэ байhан hураггай hэн, — гэжэ буурал толгойто үбгэн Түдэбэй ахай хэлэбэ.

— Эндэ түрэhэн ахань, Шагдаров Дашанима байна ха юм. Тэрээнтэй хөөрэлдэхэ байгаа. Нэгэ hураг дуулаhан байгаагүй юм ха гү?

Ой модоной харуулшанаар ажалладаг Шагдаров Дашанимые хүнгэн машина эльгээгээд асаруулба.

— Дашанима Шагдарович, дүү Бато-Мүнхэ тухайгаа юу мэдэнэт? — гэhэн асуудал табигдаба.

— Тэрэ минии түрэhэн дүү гээшэл даа. 1916 ондо түрэhэн юм. Эсэгын гурбан хүбүүд, хоёр басагад hэмди. Бато-Мүнхэ эгээл багамнай байгаа. Цырен-Дылык дүү, эсэгын дунда хүбүүн — тэрэ мүнөө Хэжэнгэдэ дархашанаар хүдэлнэ. Бато-Мүнхэ дүүмнай Үльдэргын hургуулиин 4-дэхи класс дүүргээд, модо урадхуулгада, удаань Баруун-Тарбагатайн леспромхоздо хүдэлжэ байтараа, армиин уялгата албандаа 1939 гү, али 1940 ондо татагдаhан байха. Би энэ үеэр хойшо ябаа гүби даа. Дүүнэрээ мэдэхэ хүн Мундарга хуряахайн хүгшэн Дашима абгай Зүүн-Үльдэргэдэ hууна гээшэ. Тэрээнтэй хөөрэлдэгты, — гэбэ.

hүүлдэ парторгын машинаар малшадаар ябаад бусахадаа, бидэ Галсанов, Сампилон Мундарга дарханайда оробобди. Дашима хүгшэнhөө Бато-Мүнхэ дүү тухайнь hурахадамнай, ухаа алдажа:

— Үни мартаад, гомдолоо бараад байhан юумым hануулбат. hанаха хайрата дүүмни гээшэ hэн. Армида алба хэжэ байхадаа ходол мэндэеэ дуулгажал ябадаг юм hэн, — гээд монсогойлжо уяhан хүбхэгэр бэшэг гаргаба. Далайн Сэрэгэй формотой фото-зурагынь харуулба. Далайн Сэрэгэй хойто флодто алба хэжэ байhаниинь элирбэ. Бато-Мүнхын абгай гүрбалжан бэшэг hарбайжа:

— Эгээл hүүлшын бэшэг энэл даа, — гэбэ. 1942 оной сентябриин эхеэр бэшэгдэhэн энэ бэшэг соо: «Номгон уhанайнгаа эрье дээрэ хабтагай хара шулуун дээрэ hуугаад, энэ бэшэг бэшэбэб. Нүхэдөөрөө хамта hайн албаа хэжэ ябанаб. Хүнэй хүбүүдэй ябадаг эгээл хатуу газарта ошохомнай ха. Хуурай газар дээрэ. Дахин намhаа бэшэг абатараа бэшэг бү бэшэгты», гэжэ уншанабди.

— Энэл hүүлшын мэдээн гээшэл даа. Хайрата Бато-Мүнхэhөө үдэр бүри бэшэг хүлеэдэг байгааб, теэд дахин бэшэг ерээгүй. Ямаршье мэдээсэл үгы. Хүлөөрөө арюун хэрэгэй түлөө ошоhон хүбүүмни, хүлөөрөө бусана бээз гэжэ hанаагаа заhаад, хүлеэжэл hуугша hэм. Ерэхэ, дуулдаха юумэ үгы. Арбаад жэл соо амиды гэжэ хүлеэгээд, саашаа hалаал гээшэ ааб даа, дайн ха юм даа, дайн гэжэ шиидээд лэ hуугшаб. Амиды ябаа hаа, заатагүй бэшэхэ hэн. Дэн лэ hүүлшын бэшэг гажа буруу байгаа hэн даа.

«Шагдаров Б-М.» — гээд хүшөө дээрэ алтан үзэгүүдээр шудхагдашоо hэн. Тэрэ гэhээршье табан жэл үнгэршэбэ. Дайн дүүрэhээр 25 жэл болобо. Бато-Мүнхэ Шагдарович тухай hураг үгыл аад, үгы.

1970 оной ноябриин 12-то гараhан «Буряадай залуушуул» газетэ Москвагай областьдо ажаhуудаг, Далайн Сэрэгэй Улаан Тугта стрелково 92-дохи бригадын ветеран Александр Георгиевич Зотовой дэлгэрэнгы бэшэг толилжо, Үльдэргын хүбүүн Бато-Мүнхэ тухай омогорхолто мэдээ дуулгаа hэн.

Нүхэр Зотов статья соогоо 1942 оной хүндэ хүшэр зун 92-дохи тусхай ябган сэрэгэй бригада Сталинград эльгээгдэhэн байгаа. Энэ дайшалхы, суута бригада 62-дохи армиин зэргэдэ жагсажа, эрэлхэгээр тэмсэhыень тодорхойгоор бэшэнэ. Энэ бригадын зоримгой тулалдаан тухай Советскэ Союзай маршал В. И. Чуйковой «Замай эхин» гэhэн ном соогоо дурдаhыень эхин татан баримтална. Зотовой оролдолгоор нэгэдэхи ротын политрук И. С. Озеров олдобо. Сталинградай элеватор шадар болоhон хатуу шанга тулалдаанда толгойлон ябалсаhан Озеров бодото ушарые ингэжэ бэшэнэ: «Элеватор шадар бэрхэшээлдэ оробошье, баатарлигаар тулалдажа байhан хоёрдохи батальондо туhалхые тагнуулшадай рото эльгээгдээ hэн. Тэдэнэй дунда буряад Бато-Мүнхэ Шагдаров гэжэ Яруунын аймагай Үльдэргэ нютагай хүбүүн ябалсаа. Эдэ айха, сухарихые мэдэхэгүй тагнуулшад дайсадтай зууралдан тулалдажа, олон фашистнарые хюдаа. Шуhата тулалдаан үргэлжэлhөөр лэ байгаа. Тархи халаг, манай баатарнуудай hомо, граната барагдажа, улаан гараараа оросолдоо. Энэ тулалдаан соо сентябриин 27-до Шагдаров Б-М. баатарай үхэлөөр унаа бэлэй», — гээд баталан дуулгаба. Ингээд лэ hайн нүхэдэйнь оролдолгоор Яруунын хүбүүнэй эрэлхэг зоригтойгоор унаhан тухайнь аяар 28 жэл болоhон хойно дуулдаа. Хүнэй наhан барагдабашье, тэрэнэй арюун хэрэг мартагдахагүй юм байна бшуу. Бато-Мүнхын аханар, тэдэнэй үхибүүд хүндэтэ А. Зотовто, И. С. Озеровто, «Буряадай залуушуул» газетэдэ гүнзэгы баяр баясхалан хүргэнэ.

II.

Сталинград хамгаалалгада баатарлигаар унаhан Яруунын Үльдэргэ нютагай хүбүүн Шагдаров тухай «Буряадай залуушуул» газетэ хэдэн статья толилжо, олоной hонирхол хандуулба. Нэн түрүүн үльдэргынхид—түрэлхидынь, нүхэдынь, нютагайнь hургуулиинхид, Үльдэргын арадай музей, «Коммунизм» колхоз булта омогорхон дурдана. «Игэжэл нютаг ороноо суурхуулха, үбгэдөө баярлуулха хүбүүдэймнай нэгэн Бато-Мүнхэ ябаhан юм байна», — гээд, нютагай аха заха үбгэдэй нэгэн Данзанима маhалзан хөөрэжэ, hоёо hахалаа эльбэнэ.

Үльдэргын hургуулиин hурагшад Бато-Мүнхэ тухай материал бэдэржэ захалба. Шагдаровтан энэ хүдэлөөнэй удха шанар ойлгожо, hонирхогшодто туhалхаяа хүл хөөрсэг боложо захалба. Дүүнэрэйнгээ эльгээhэн бэшэг хадагалжа hуудаг Дашима абгайнь хэдэн жэлэй саана наhа баранхай бшуу. Тэрэ хүгшэнэй хадагалжа hууhан хүбхэгэр бэшэг хаана хэндэ гээшэб? Хэжэнгэдэ ажалладаг дүү Цырен-Дылэгтэ байжа болоо ха. Хоёр хүнтэй ороhон фото-зурагынь байха ёhотой hэн. Хэжэнгын Улаан булаг гэжэ газарта ажаhуудаг Доржиев Шагдоб гэгшэдэ байжа магад, гэhэн бодол түрэбэ.

«Амидыруулха бэшэ аад, дурдаад, бэдэрээд яахаб даа. Үнгэрhэн юумэ үнгэрөө», — гэжэ хүнэй hанаа заhадаг Бато-Мүнхын аха Дашанимым hамган Ханда гэнтэ хубилжа, залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ ашатай туhатай хэрэг манай Бато-Мүнхын нэрэтэй холбоотой ха юм. Бидэ тэдэндэ туhалха уялгатайбди, — гээд Ханда автобусто hуужа, Хэжэнгэ орошобо. Хэды хоноод Ханда абгаймнай бусахадаа: үнөөхи Дашима хүгшэнэй хадагалдаг дамбагар бэшэг, Бато-Мүнхын фото-зураг абажа ерэбэ.

Эдэ оложо асарhан бэшэгүүдынь минии урда хэбтэнэ. Элдэб саарhан дээрэ бэхээршье, карандашааршье бэшэгдэнхэй. Булта дайнай эхин үеэр, ехэнхидээ 1942 оной хабар ба зун бэшэгдэhэн байна. Эдэ бэшэгүүдые уншахада, Бато-Мүнхын ёhотойл совет хүн, үнэн сэхэ сэрэгшэ, эхэ орондоо дуратай, добтолон ороhон дайсаниие бута сохилсохо минии нангин уялга гэжэ бата мэдэрдэг, ёhотой шиидэнги патриот, эрэлхэг зоригтой хүбүүн байhаниинь элирнэ. Бато-Мүнхын бэшэгүүдые дахин дахин уншанаб. Тэдэ бэшэгүүдhээ олон юумэ элирнэ. Тэрэнэй баримта доро харуулхада:

1942 оной 4-дэхи hарын 30-най үдэрэй бэшэгhээ:

«Хайрата эгэшэ Дашима! Майн нэгэнэй hайндэрөөр амаршалнаб. Би албаяа hайн хэжэ ябанам. Амгалан сагай байгаа hаа, энэ оной сентябрь hара соо уялгата албамни дүүрэхэ байгаа. Мүнөө болоходо, муухай фашистнарай дарагдатар хойшологдобо гээшэ бээз. Дайсаниие дараха захиралта дүүргэхээр бэлэн жагсанхайбди. Минии алба хэжэ байhан газарта хүйтэн, саhан ехэ. Мүнөө үедэ hүни үгы, үдэр лэ аад, үдэр. Эгэшэ аа, би хоёр жэл соо алба хэхэ зууртаа ондоо болооб. Боргожооб. Олон юумэ ойлгооб. Командованиhаа олон hайшаалтайб. Комсомол наhам үнгэрбэ. Коммунис партида ороеб. Дайнда коммунистаар орохо гэжэ шиидээб. Дайнай hүүлдэ уулзахабди. Эгэшэ танаа би эжы мэтэ hанажа, хайрлажа ябахаб. Элүүр hайн hуухые хүсэн амаршалагша дүүтнай

Бато-Мүнхэ».

42.6.4.

«Хайрата эгэшэ Дашима! Тандаа hанаам зобоно. Дайнай үеын хүндэ байдал байна. Дабажа гараха ёhотойбди. Илахабди. Бултадаа бэрхэшээлые дабаха уялгатайбди. Дайсан харатай, хүсэтэйшье. Дашанима ахам хаана гээшэб? Бэшэгытнай абажа, сэдьхэлээ дүүрэбэб. Аханарhаа бэшэг абанагүйб. Тэдэндэ минии мэндэ дуулгажа, бэшэг бэшэхые уялгалыт. Дайсаниие даралгада дайшалхы амжалта туйлаха уялга үгэнэм. Бидэ илахабди!

Дүү Б. М.».

42. 7. 3.

«Хайрата эгэшэ Дашима! Аяар холоhоо мэндэ хүргэнэм. Шанга дайнай үе бшуу. Бултанай хүсэн хэрэгтэй. Аха Дашанима бэшэг бэшээгүй. Хаана гээшэб? Уулзахамнайшье шухаг ха даа гэжэ сэдьхэлдэм ороно. Шамтала уулзадаг hаа ямар hайн байгааб даа. Би харюусалгатайшье, аюултайшье газарта ябанам. Өөрынгөө нангин уялга дүүргэжэ, хүдэлмэрилшэн, таряашанай Улаан сэрэгэй зэргэдэ ябана гэжэ омогорхогты. Би СССР гүрэнэй эрхэтэнби. Эхэ ороноо хамгаалалсаха гээшэ манай арюун уялга мүн. Шамдаа фото-зурагаа эльгэбэб. Харыш даа. Минии үнэтэ бэлэг болог. Хүбүүдэй баатараар унаашье hаа, тэдэнэй хамгаалhан Эхэ орон мүнхэ оршохо. Ленинэй нэрээр мандаха!

Бато-Мүнхэ».

Эдэ бэшэгүүдые ажаглан уншажа, Бато-Мүнхын аха Дашанимында hуухадам, тэдэнэй зээ басаган болохо 1-дэхи классай hурагша Дудари хажуудам ерээд байтараа:

— Нагасымни бэшэг уншана гүт? Минии бишыхан нагаса баатар хүн даа. Фашистнарые нюдаргаараа шаагаа бшуу. Нэрэньшье ондоохон Бата аад, Мүнхэ, — гэбэ.

Би энэ үгэдэнь ехэ урмашаад:

Танай үе тиигэжэл ойлгожо, омогорхожо ябахань болтогой, — гээд зөөлэхэн үhэтэй толгойень эльбэбэб.

Политрук ЗУБАЕВ

...и Дылыкович Зубаевай альбом соо Эсэ... хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүд... ...уулhан зурагууд олон юм. Тэдэнэйнь ...Богдан Хмельницкиин орденоор шагнагда... ...тугта Александрийска 111-дэхи стрел... ...дивизиин партийна комиссиин гэшүүдэй ...партиин гэшүүн болоhон сэрэгшэдэ ...билет барюулжа байhан зураг элеэр ... Нүгөөдэ зураг дээрэнь Доржи Дылы... ...Прагын ажалшадтай хөөрэлдэжэ байна. ...хото зурагуудынь харахадаа, совет армиин ...ябаhан нүхэр Зубаевай дайнай жэлнүүд... ...дайлалдаhыень хуу баран мэдэжэ аба... ...Тэдэнэйнь нэгэ зураг дээрэ дивизиин ...генерал-майор Соколовой Зубаевта эсэ... ...хамгаалгын нэгэдэхи шатын орден ...байхадань буулгагдаhан зураг бүришье ...hонирхолтой, эзэндэнь ехэ үнэтэйдэ тоологдо... ...Совет Армиин офицер Зубаев дайнай эхил... ...түрүүшын үдэрhөө гал дүлэн соогуур ябажа, ...дэй дунда политическэ хүдэлмэри эмхид... ...тэдэнние дайшалхы габьяа, баатаршалга ...урмалдаг байhан. Тэрэ сэрэгшэдтэ ...hонин, Совинформбюрогой мэдээсэл ...нь дуулгадаг, партийна, комсомолой суг... ...суралдоо үнгэргэдэг, фронт дээрэ эрэлхэг ...харуулhан сэрэгшэдые шагналда табидаг ...юм.

...942 оной июль hара hэн. Хүсэтэйгөөр доб... ...фашистнууд Воронеж хотые эзэлхэ баа... ...обо. Тиигээшье hаань, совет ороной ...сэрэгшэд hүни, үдэр гэнгүй үйлсэдэ, нэгэ ...түлөө буудалдадаг, добтололсодог байба. ...ын нэгэ талада дайсан, нүгөөдэдэнь— ...сэрэгшэд байрланхай байгаа. Дайсан ядамаарhаа бомбо хаяха, ехэ үхэр буугаар... ...совет сэрэгшэдэй тала руу буудаад үзэхэ ...бээ hайнаар нюугаад байhан совет сэрэг... ...тала руу дайсанай буудаад hалахагүйдэнь, ...хоргодоhон газарые тагнуулшан заажа ...ха гэжэ тухайлагдаба.

...сэрэгшэд тагнуулда ошоод ерэхэдээ, ...урда захын добо дээрэ табан дабхар гэртэ ...сэрэгшэд бээ нюугаад байна гэжэ тодо...

...руулhан байгаа. Офицер Зубаевай ротын сэрэгшэдтэ тус гэрые эзэлхэ захиралта үгтэбэ ха. Ротын сэрэгшэдэй эндэ тэндэ бии болохотойнь зэргэ тэндэ шэбээлhэн немецүүд тус гэрэй бүхы нүхэнүүд сооhоо совет сэрэгшэдые буудажа мэдэбэ. Совет сэрэгшэдэй удаадахи добтолгодоо бэлдэжэ байхадань, үшөө нэгэ рото нэмэжэ эльгээгдэhэн байгаа. Энэ тулалдаан соогуур ерэhэн нүгөө ротын командир хүндөөр шархатажа, Зубаев хоёр ротые командалха болобо.

Офицер Зубаев хоргодоод хэбтэhэн газарhаа гаража ерэн сасуугаа:

— Урагшаа! Эхэ оронойнгоо түлөө! — гэhэн уряатайгаар хашхаржа, сэрэгшэдээ дахин добтолгодо бодхообо.

Түрэ зуура сэрэгшэд мүлхижэ, эндэ тэндэ hүрэжэ байгаад гэрэй нэгэ подъезд дайлан абаад, коридор, комнато сооhоо немецүүдые намнажа ороо hэн. hүүлдэ тэрэ гэртэ шэбээлhэн батальон шахуу тоотой немецүүд тусхай радиостанцаар мэдээ үгэжэ, совет сэрэгшэдэй байhан гэрнүүдые артиллереэр буудуулдаг, самолёдоор бомбо хаюулдаг байhан гэжэ элирээ бэлэй. Энэ тулалдаанда офицер Зубаев шархатажа, госпитальдо ороhон байна.

Госпитальдо орожо, шархаяа аргалуулаад, Зубаев өөрынгөө частьда албаяа саашань үргэлжэлүүлhэн намтартай. Тиихэдэ капитан ябаhан Зубаевай часть Харьков, Белгород, Кишинев, Румыни, Польшын, Чехословакиин олон тоото городуудые фашис эзэмдэгшэдhээ сүлөөлэлсэhэн байха юм.

— Хэнэйшье мэдэhээр, залуу сэрэгшэд коммунист болоод дайн байлдаанда орохые хүсэдэг hэн, — гэжэ мүнөө нүхэр Зубаев хөөрэнэ. — Нэгэтэ туркмен Ирниязовые партиин гэшүүн болгожо абаад байтарнай, Кировоградска областиин нэгэ тосхондо немецүүд маанадые бүhэлэн абахаар hэдэбэ. Эндэ коммунист Ирниязов пулемёдой саана хэбтээд, бидэнэйнгээ саашаа ошотор немецүүдые буудажа, hаатуулаа бэлэй. hүүлдэ шэнэ хүсэнэй нэмэжэ ерэхэдэнь, Ирниязовай буудажа унагааhан хэдэн арбаад немецүүдые хараа hэмди. Энэ тулалдаанда баатарай үхэлөөр унаhан Ирниязовта Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо hэн, — гэжэ Д. Д. Зубаев хөөрэнэ.

Мүн артиллериин ахалагша сержант Алексеев Ясско-Кишиневско тулалдаанда коммунист болоhон юм. Тиихэдээ нүхэр Алексеев энэ тулалдаанда дайсанай табан танк үгы хэhэн байгаа. Манай парти, Эхэ орон залуу коммунистын габьяа үндэрөөр сэгнэжэ, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгоhон байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ политрук Зубаевай бэлдэжэ, партиин гэшүүн болгоhон олон сэрэгшэдыньшье эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргажа, олоороо орден, медальнуудта хүртэhэн байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: офицер Д. Д. Зубаев.

П. КАЗАРИНОВ.

Хэншье, юуншье мартагдаха ёhогүй

УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНТО

«Хүндэтэ редакци!

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай Илалтые тэмдэглэжэ байхадаа, хэблэлдэ гарадаг «Хэншье, юуншье мартагдаха ёhогүй» гэhэн гаршаг hанажа, фашис Германиие бута сохиhон нангин тэмсэлдэ унаhан Балдано Владимир Галсанович тухай дурдаа hаатнай, hайн байгаа. Б. ДАШИМОЛОНОВ».

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Г. Балдано.

Нүхэр Дашимолоновой иимэ гүйлтатай бэшэг абахадаа, редакциин корреспондент дурдаhан хүниень таниха нүхэдүүдтэнь хандажа, юрэнхыгөөр хэды үгэ хэлэхэ гэжэ шиидэбэ.

Владимир Галсанович Мухар-Шэбэрэй Суулга нютагта 1913 ондо түрэhэн юм. Гушаад онуудаар Сутайн hургуулиин директор байhан. 1934 ондо сэрэгэй албанда татагдажа, тэрэ албандаа ходо ябаа. Гушаад онуудай эсэс багта Ленинград шадар алба хэхэдээ, финскэ дайнда хабаадаhан юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэдэ Владимир Галсанович түрүүшын үдэрhөө энэ дайнда ороо hэн. 1943 ондо Белорусска фронтын 48 армиин артиллеридэ алба хэжэ ябаа. Тиихэдээ энэ оной ноябриин 6-най приказаар Улаан Одоной орденоор шагнагдаhан, Верховно — Главнокомандалагшын зүгhөө грамотада хүртэhэн байна. 1944 оной августын 5-най приказаар майор Балдано В. Г. дайшалхы баатаршалга гаргаhанайнгаа түлөө Дайшалхы Улаан Тугай ордендо хүртөө. Тиихэдэ энэл оной мартын 6-най приказаар Эсэгэ ороноо хамгаалгын хоёрдохи шатын орденоор, hүүлээрнь Эсэгэ ороноо хамгаалгын нэгэдэхи шатын орденоор ба олон дайшалхы медальнуудаар шагнагдаhан юм.

Энээн дээрэhээ тобшолон хэлэхэдэ, гвардеец, майор Балдано В. Г. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда нилээд шалгарhан, дайнай шуhата харгые совет арадай бусад баатар хүбүүд, басагадтай эрэлхэгээр гаталжа, манай илалтые хангалсаhан хүн.

Тэрэ 1945 оной март hарада фашис Германиин хилэ дабаад, ябатараа, баатарай үхэлөөр унаа hэн.

Мүнөө дээрээ иимэл мэдээн манай редакцида оронхой. Нүхэр Балдано Владимир Галсановичые таниха, сугтаа хүдэлhэн, алба хэhэн, мүн hүүлшын замыень мэдэхэ хүнүүдэй байжа болоо hаа, тэрээн тухай бүри дэлгэрэнгы материалнуудые манай редакцида эльгээхые гүйгдана. Тиигэжэ энэ баатар хүбүүнэй намтарые хүсэлдүүлжэ, олоной анхаралда табиха арга олдохо юм.

М. НИМАЕВ,
манай корр.

ФРОНТЫНГОО НҮХЭРЫЕ АМАРШАЛНАБ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Рыбинск хотын госпитальдо аргалуулжа байхадаа, Самбу Будаевич Будаевтай анха түрүүшынхеэ танилсаа hэмди. Тэрэ үедэ Самбу Будаевич Баруун фронтдо ротын командирай политическэ талаарнь орлогшо ябаhанаа, Рыбинск хотын танкова училищада эльгээгдэhэн юм. hургуулияа дүүргэмсээрээ 2-дохи Прибалтийска фронтдо танкова взводой командираар томилогдоо (би баhал тэрэ фронтдо ябаhан байнаб). Самбу Будаевич дайнай гал дүлэн соогуур ябажа, хархис фашистнуудые хяа бута сохилсоод, зүүн дайнда эльгээгдэжэ, япон самурайнуудые даралсаhан юм.

Эзэрхэг түримхэй дайсадай урдаhаа эрэлхэг зоригтойгоор эсэргүүсэн тэмсэhэнэйнгээ түлөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 1-дэхи шатын орденоор, Улаан Одоной хоёр орденоор, олон медальнуудаар шагнагдаа hэн. Дайнай hүүлээр колхозой түрүүлэгшэ, бэлэдхэлэй министерствын түлөөлэгшэ, сомоной зүблэлэй түрүүлэгшэ гэхэ мэтын харюусалгата тушаалнуудта ажаллаа. hаяшаг пенсидэ гараа. Тиигэбэшье Сэлэнгын аймагай Зүүн-Сутой нютагайнгаа түрэл колхоздо эдэбхитэйгээр туhалалсажа байдаг.

Фронтдо ябахадаа танилсаhан нүхэр Самбу Будаевич Будаевые Илалтын үдэрөөр дашарамдуулан, үнэн сэдьхэлhээ амаршалаад, өөртэнь, гэр бүлэдэнь эгээн hайн hайханиие хүсэжэ байhанаа «Үнэн» газетээр дамжуулан мэдүүлнэби.

Ц. БУДАЕВ,
запасай майор.

СОВЕТ АРАДАЙ АГУУЕХЭ ИЛАЛТА

Павел ЖИЛИН, генерал-лейтенант,
СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент

...шис Германитай СССР-эй ...даhан дайн добтолон орогшо ...фашис булимтарагшадта ...у бүгэдэ арадай тэмсэл боолоо. Советскэ Союзай Ком... партиин энэ тэмсэлэй эмхидь, зоригжуулагшань байгаа. ...юумэеэ — фронтдо! Бүхы ...— илалтын тулада!» гэhэн ...н уряа бүхы ороной улад ...хандаhан гол уряа болоо ...Тус дайнда совет арад олон ...хабаадаа. Тэдэнэй гол зүйл... ...: дайсанда эсэргүүсэhэн ...Армиин зэбсэгтэ тэмсэл; дай... ...ара талада дэлгэрhэн, арад... ...тэмсэлэй таhаршагүй хү... ...болоhон партизан хүдэлөөн ...Мүн фронтын ара талада со... ...нүүдэй хэhэн ажал хүдэлмэ... ...тоодо оролсоно. Дайнай ...СССР-эй арадуудай дайлал... ...гол хүсэниинь Совет Арми ...юм. Олон миллион совет ...шэрүүн шанга тулалдаануу... ...дүлэн соогуур ябажа га... ...Совет правительствын шиид... ...дайнай түрүүшын наiман ...турша соо сэрэгэй уялгата... ...арбан дүрбэ наhа... ...миллион хүн армида та... ...бэлэй. Угаа ехэ хэмжээтэй, ...тэмсэлhээ уламжалан, ...Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ Сэ... ...уялгата гуша гаран наhанай ...(1890 онhоо 1923 он хүрэ... ...), тайлбарилан хэлэ... ...эрэ зоной эгээн эдэбхи... ...хубинь татагдаа hэн. ...СССР-эй гражданинуудай, түрүүшын ээлжээндэ 16-hаа 50 хүрэтэрхи наhатай эрэшүүлэй — допризывнигууд ба запасайхидай бүгэдэ нийтын сэрэгэй уялгата hуралсал эмхидхэhэн ушар, дайлалдажа байгаа армида хүсэ нэмэжэ элсүүлхэ хэрэгтэ шухала удха шанартай байhан юм. Дайнай болоно байhан гурбан жэлэй турша соо **бүгэдэ нийтын hуралсалаар дамжуулан 7 миллион хүн бэлдэгдэhэн юм.**

Арадай сэрэгэй эмхидхэлнүүд дайлалдажа байгаа армиие hэльбэхэ шухала нөөсэ хүсэнүүдэй нэгэн болоо бэлэй. Совет Армида татагдаха ёhогүй болобошье, гартаа буу барин жагсажа, дайсантай тулалдахые ехэтэ хүсэhэн хүнүүд арадай сэрэгшэдэй зэргэдэ hайн дураараа ородог байгаа. Энээндэ хүдэлмэришэд, колхозникгуудтай хамта интеллигенциин олон янзын түлөөлэгшэд, hурагша залуушуул жагсаа hэн. **Гансахан 1941 оной зун арадай сэрэгүүд фронтдо 35 дивизи эльгээhэн юм. Мүрдэн добтологшодой батальонуудые харааа абабал, дүн хамта миллион үлүүтэй хүнүүд арадай сэрэгтэ хабаадаhан байха.**

Арадай сэрэгэй соединенинүүд удангүй дайлалдажа байгаа армиин регулярна дивизинүүд болоод, алдар түгэс дайшалхы замаар дабшалсаhан түүхэтэй. Тэдэнэй дундаhаа дүршэлтэй бэрхэ олон командирнууд, полит-хүтэлбэрилэгшэд урган гаража, Совет Армиин офицернүүд болоhон байгаа.

Совет эхэнэрнүүд мүн лэ эдэбхитэйгээр фронтдо хабаадаhан юм. Эдэ — лётчигууд, снайпернууд, медицинын хүдэлмэрилэгшэд болодог hэн. **Дайнай hүүл тээшэ Совет Армиин зэргэдэ 530 мянга гаран эхэнэрнүүд алба хэжэ байhан юм.**

Ороной элсүүлхы арга боломжын ехэ байhан, хүнүүдые зүбөөр хэрэглэдэг байhан ушар Совет Армиин сэрэгшэдэй тооие жэл бүри улам олон болгохо, тэрэнэй дайшалхы хаба шадабарииие нэмээхэ арга олгоо. **1941 оной эхинhээ 1945 оной май хүрэтэр манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зэргэ 4 миллион 207 мянганhаа 11 миллион 365 мянган хүн болотороо нэмээ бэлэй.**

Партизан хүдэлөөн Советскэ Союзай арад зоной дайнда эдэбхитэйгээр хабаадаха нэгэ формонь болоhон байгаа. Коммунис партиин, Советскэ правительствын уряада харюу болгон, олон миллион совет хүнүүд гитлеровецүүдтэ эсэргүү бүгэдэ арадай тэмсэл дайсанай ара талада дэлгэрүүлээ hэн. Хүсэд бэшэ мэдээнэй ёhоор, **эзэмдэhэн совет газар дайда дээрэ партизануудай 6200 гаран отряд ба бүлэгүүд ябуулга хэдэг байгаа. Нэгэ миллион 300 мянга гаран хүнүүд тэдэ отрядуудта жагсан дайлалдаhан.** Россин Федерациин Ленинградска, Калининскэ, Смоленскэ, Брянска, Орловско, Курска областьнууд, Белорусси ба Украина партизан хүдэлөөнэй үргэн ехээр дэлгэрhэн гол районууд юм.

Совет партизанууд дайсанда эсэргүү улам шангадаhан сохилтонуудые таhалгаряагүй хэжэ, эзэмдэгшэдые тамалhан, ара талынь хүдэлмэриие задаргаhан, хэлхеэ холбооень таhалhан габьяатай. Гитлеровскэ командовани хэлхеэ холбоогоо хамгаалхын, партизануудтай тэмсэхын тула газарайнгаа сэрэгүүдэй 10—12 процентдэ хүрэтэр хэрэглэхэ баатай болодог байhан.

Ороной баруун районууд худар, мүн бусад оронуудай арадуудта туhа хүргэхын тула ондоо тээгүүршье хэдэг рейднүүдынь совет партизануудай ябуулгада шухала hуури эзэлдэг hэн. Тиимэ рейднүүдэйнгээ үедэ партизан соединенинүүд Польшын, Чехословакиин газар дээгүүр ябуулга хэдэг байгаа. Эдэнэр интернациональна уялгаяа бэелүүлэн, фашизмда эсэргүү сүлөөрэлгын тэмсэлдэнь Түбэй, Зүүн-Урда Европын арадуудта ехэ туhа хүргэhэн юм.

Дайшалхы ехэ хүсэтэй арми эмхидхэн байгуулха ябадал — түрүүшын ээлжээнэй зорилго байhан. Гэхэ зуура амжалтатайгаар дайлалдахын тула армияа бүхы шухала юумээр хүсэд бүрин хангаха хэрэгтэй байба. Ороной тылдэ хүдэлдэг ажалшадай оролдолгонь армиин ба партизануудай хүсэлэлгые арьбадхадаг бэлэй.

Советскэ Союзай хүдэлмэришэд, колхозникгууд, интеллигенци гээшэмнай арми, партизанууд, тэмсэн бодоhон арад байгаа. Эдэнэр армидаа сэрэгшэдые үгэдэг, зэбсэглэдэг, дайшалхы зоригыень, эсэргүүсэхэ, илалта туйлаха хүсэл эрмэлзэлыень дэмжэдэг hэн. Армимнай олон мянган hудал hабагшануудаар оронтоёо холбоотой байгаа. Арадай ажахыда хүдэлдэг совет хүнүүдэй шэн зоригто ажалынь фронтын эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха, зэбсэгтэ тэмсэлэй ябасада улам ехээр нүлөөлхэ зорилготой байhан юм.

Дайнай эрилтэдэ тааруулан, оронойнгоо экономикые шэнэдхэн хубилгаха үедэ промышленна угаа олон предприятинуудаа, шухала хэрэгсэлнүүдээ, хүн зоноо тон багахан болзор соо Зүүн зүг тээшэнь нүүлгэхэ баатай болоо бэлэйбди.

Зүүн зүгэй районууд совет хүнүүдэй баатар габьяата оролдолгоор богонихон болзор соо СССР-эй сэрэгэй-экономическа гол бааза болгогдоо hэн. **1942 оной тэн багта эндэ сэрэгэй бүхы продукциин 76 процентнь бүтээгдэдэг болоод байhан юм.**

Советскэ Союзай тылэй хүдэлмэрилэгшэд дайнай жэлнүүдтэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые шухала бүхы юумээр хангахаhаа гадна, мүн фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэ Европын арадуудта экономическа ехэ туhаламжа үзүүлээ. Дайнай үедэ бусад гүрэнүүдэй сэрэгүүдые хангахын тула Советскэ Союз 2340 самолет, 1124 танк ба САУ, 16,5 мянган ехэ буу болон миномёт, 960 мянган винтовко ба автомат, 40 мянга гаран пулемёт, нилээд ехэ эдлэл хэрэгсэл ба бусад материалнуудые үгэhэн юм.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ фашис бүлэглэлые бута сохиhон илалта олон арадуудай оролдолго хүсэлэлгөөр туйлагдаа бэлэй. Гэхэ зуура, дайнай хүндэ хүшэр хубинь антигитлеровскэ бүлэглэлдэ хабаадагшадта адли бэшээр тудаhан байгаа. Совет-герман фронт дээрэхи тэмсэл өөрынгөө далайсаар, эршэ хүсэнэй, саг болзорой ба үрэ дүнгүүдэй талаар дэлхэйн хоёрдохи дайнай бусад фронтнууд дээрэхи тэмсэлhээ hураггүй хүшэр байhан юм.

Фашис Германида эсэргүү дайнда совет арадай, Совет Армиин туйлаhан тон шухала габьяань юуб гэхэдэ, дайсанай дабшалтые зогсооhон, эзэрхэг түримхэй добтолгын бусад оронуудта hүжэрэн таралгын саашанхи зам хааhан байна. Совет арад ба арми дайсанай гол хүсые, сэрэгэй техникые үгы хэжэ, байлдаанай бусад участогуудта союзнигуудай тэмсэхэ таарамжатай арга боломжо хангаа бэлэй.

Ленин багшын зааhан интернационализмын гол ёhондо үнэн байдаг Советскэ Союз хэсүү шанга жэлнүүдтэ Европын арадуудые фашис дарлалтаhаа абарhан, сүлөөрүүлхы үүргэеэ хүндэтэйгөөр дүүргэhэн байна.

Совет арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд социалис оронуудай арадууд, арминуудта хани халуун холбоотойгоор арадуудай амгалан тайбан, аюул үй байдалые hэрэмжэтэй хёрхоор сахин хамгаална.

(АПН).

Е. Куднай хүтэлбэрилдэг подразделениин ракетчигүүд Илалтын үдэрые дайшалхы ба политическэ һуралсалдаа һайн амжалтатайгаар угтаба. Тэдэнэр дайшалхы һуралсалаа «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр үнгэргөө. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** Е. Кудин хэшээл үнгэргэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

«ДАЙШАЛХЫ БЭЛЭГ»

Дайн эхилһээр гурбадахи жэлээ ябажа байгаа. 1943 оной сентябрь-октябрь һарануудта манай сэрэгшэд зунай үеын хүсэтэ добтолго үргэлжэлүүлэн, Днепр мүрэниие ябууд гаталаад, тэрэ мүрэнэй баруун бэеын эрье шадарые эзэлжэ байгаа һэн. Энэ үедэ ороноймнай үргэн дайда фашис эзэмдэгшэдһээ нилээд сүлөөлэгдэһэн байгаа. Гэбэшье Украинын, Белоруссиин, Балтиин далай шадарай, баруун талын газар нютагууд дайсадай һабарһаа үшөө мултараадүй байһан.

Эзэлһэн газараа гол хүсэнэй ерэтэр алдангүй бариха шухала хэрэг гараһан байба. Гитлеровецүүд ямаршье үрэгүйгөөр таһалгаряагүй буудажа байба. Тиигэһээр байтар манай сэрэгшэд нэмэлтэ хүсэ абажа, хамгаалалгаяа бэхижүүлээ.

Тэдэнтэй хамта манай нютагай хүбүүн, комбат, капитан К. П. Пятибратов тапк буудадаг 76 миллиметрэй пушкын батарейтэй тэндэ ошолсоһон. Тэрэ хадаа Зэдын аймагай Ехэ-Наринай хүн байһан.

Тэрэ үедэ байлдаанай газарта тиимэшье ехэ тулалдаангүй, намдуушаг байба ха. Хоёр талаһаа бэе бэеэ агналсан, бэлэдхэл хэжэ байһан хаһа бэлэй.

Эсэсэй эсэстэ бүлэг тагнуулшад бэе бэедээ оролсодог болобо. Тиихэдээ манайхид хамгаалалга һулатай газар бэдэржэ туршана. Теэд бодото байдал хэлэжэ үгэхэ, дайсаниие барижа асарха хэрэг гараба. Тиимэ хүниие хайшан гээд бариха тухай асуудал полкын, дивизиин, армиин тагнуулшадай һанаае зобооно. Юуб гэхэдэ, нэгэтэ бэшэ хэгдэһэн туршалга үрэ үгөөгүй байгаа.

Комбат Пятибратов хоёр түрүү линиин хоорондо урдань тухайлагдаагүй байһан обоохой обёоржорхёо. Уларилай намдуу үедэ тэндэһээ һулагүй утаа, уурал һабһахадал гэдэг байба. «Магад фрицүүд тэндэ хиналтын пункт түхеэрээ ха» гэһэн тобшолол тэрэ хэбэ. Үглөөгүүр харахадань, тэндэ нэгэ юумэн, бии шэнги һэжэг түрүүлбэ.

Тэрээн тухайгаа капитан полкдоо дуулгаба ха.

Тэрэ үдэшэниинь бүлэг тагнуулшадые тэндэ эльгэхээр бэлэдхэбэ. Тагнуулшадай тэрэ газарта ошоходонь үнэхөөрөө дайсанай хиналтын пункт байгаа. Теэд гитлеровецүүд тэндэ байбагүй... Баһал юушье олонгүй тэдэнэр тэхэрибэ.

«Шолмонуудшни, үглөөгүүр багта эндээ ерээд, үдэртөө манай руу хараашална ёһотой» гэһэн бодол капитан Пятибратовай ойдо түрэбэ. Бүхэли үдэртөө тэрэниие харууһалаа. ...Тэндэ олоороо ошожо болохогүй. Мэдэгдэшэжэ магад. «Үглөөгүүр ерэхыень ойлгожо һуугаад, тэрэниие гартаа оруулжа болохо гээшэ аабза. Гансаараал ошохо байна гэжэ» тэрэ шиидэ.

Лейтенантые орондоо үлөөгөөд, үүрэй сайхын урдахана артиллерист капитан дайсанай хиналтын пункт худар мүлхижэ ошоод хоргодобо. Удааншье хүлеэбэгүй. Һуунагар ута гитлеровец аман соогоо гүбэрһөөр траншей соогуур ябажа, хиналтынгаа пунктда ерэбэ. Землянкадаа тэрэнэй орохо һамбаандань буугаа бэлдээд, гранатаяа гартаа бариһан капитан гэнтэ ороод:

— Хенде хох! гээд, шэрүүнээр хашхарба. Тэбдэжэ оромоо алдаһан фашист миил байжа үгөө. Удангүй тагнуулша капитан тэрэниие урдаа туужа мүлхюулээд, өөһэдынгөө түрүү линидэ абажа ерэнэ:

— Штабта түргэн абаашагты!— гэбэ нэгэ артиллерист.

— Аблагүй бай! Хэн гээшэбши? Манай эндэһээ тагнуулшан ошоогүй. Тэрэ мүртөө гансаараа. Сержант, ошохо газартань эдэниие абааша,— гэбэ лейтенант.

Хахад час үнгэрөөд байхада, манай капитан, тэрэнэй барижа ерэһэн «хэлэн» дивизиин командирай урда зогсобо. Барагар нюуртай комдив тагнуулшаниие мүшхэжэ оробо.

Асарһан тэрэ «хэлэниинь» гитлеровскэ обер-лейтенант, томохон соединениин хинан харууһалагша байһан байшоо.

— «Хэлые» энэ гэһээр тагнуулай отделдэ ябуулха. Тиихэдэ хэн шамайе өөрынгөө дуфаар батарейгаа хаяад яба гээб?

— Агуухэ Октябриин 26-дахи жэлэй ойдо бэлэг болгон тагнуулшадта туһалха гээб,—гэбэ капитан.

— Яагаа һайн хүмши,—гээд генерал, — Дайшалхы бэлэгэйш, үүсхэл, шэн габьяа гаргаһанайш түлөө һайн лэ!—гээ һэн гэхэ.

Тиихэ мүртөө генерал сейфээ нээжэ, тэндэһээ бишыхан хайрсагтай юумэ гаргаад:

— Илагша хүниие зэмэлдэггүй юм,—гээд наашагыгаар дуугаржа, артиллеристын үбсүүндэ дайшалхы Улаан Тугай орден зүүбэ.—Асарһан обершни тон хэрэгтэй мэдээ дуулгажа байна,—гэбэ.

Урдань Ториин аймагай байхада тэрээнтэй хамта тэндэ хүдэлхэдэм

К. П. Пятибратов дайшалхы ... тухайгаа хөөрэһэн байгаа. Тэр... һээр гушаад шахуу жэлэй үн... байхада, Зэдымнай залуушууд ... гайнгаа хүнэй алдарта баатар... мэдэг лэ гэжэ бэшэбэб.

Корнил Павлович Пятибратов... шалхы утахан замаар ябажа ... Дайе фашистнарай эшээн ... абаашажа дүүргэлсээ. Улаан Ту... хоёр орден, Эсэгэ Ороноо Хамгаа... Дайнай, Улаан Одоной орден... олон медальнууд тэрэнэй шэн габ... харуулна.

Корнил Павлович мүнөө ... гын аймагта ажаһууна, ажал...

С. ПАВЛОВ,
журналист.

СОВЕТ ГВАРДИ

Агуухэ Ленинэй дүрсэ зураатай Улаан тугай урда жагсаһан бүлэг сэрэгшэд буугаа шангаар адханхай, доро дохин һүгэдэнэ. Баярай шэмээгүй байлгын үедэ тангаригай хурса үгэнүүд зэдэлнэ. Энэ хадаа гвардида зорюулагдаһан тангариг.

...**Совет гварди!** Гварди хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ **д а й н а й** түрүүшын һарануудай шанга тулалдаан дундуур мүндэлөө. Немецко-фашис дээрмэшэд муу ёрото «блицкригэй» амжалтада заахашье һэжэг түрөөгүй, Эхэ оронoймнай зүрхэн—Москва худар дугташан зүдхэжэ байгаа. Дайсанай хүсэнэй сэрэгээрээ, мүн буу зэбсэгээрээ булюу байһаншье һаань, ородой эртэ урдын город Смоленск шадар тэдэнэр шанга сохилтодо ороһон байна. Совет сэрэгшэд үсэд хатуу хамгаалта хэдэг, дайсанай добтолгодо шадамар харюу үгэдэг, баатаршалга харуулдаг, үнэн шударгы, эмхитэй, журамтай байһаараа шалгардаг һэн. 1941 оной июлиин һүүлээр хамгаалалгада орохо захиралта гитлеровскэ командовани сэрэгшэдтээ эрхэ бэшэ үгэһэн юм. Совет-сэрэгшэдэй энэ ехэ стратегическэ илалта хадаа саг нүгшөөхэ, тэрэ һамбаанда нөөсэеэ бэлэдхэхэ, ниислэл хотоёо хамгаалха арга манда оёгоо.

Смоленск шадар хабаадалсаһан эрхимэй эрхим соединенинүүд байлдаанда шалгарһанайнгаа түлөө сэрэгэй дээдэ нэрэдэ хүртэһэн байха юм. СССР-эй Оборонын Арадай Комиссарай 1941 оной сентябриин Приказаар дайшалхы баатаршалга, эрэлхэг зориг, сэрэгэй шадабари харуулһанай түлөө 100, 127, 153, 161-дэхи стрелково дивизинүүд, 1, 2, 3, 4-дэхи стрелково **гвардейскэ дивизинүүд** болгогдон нэрлэгдэһэн.

Совет гвардиин зэргэ улам Октябряар үүган гараһан Улаан гвардиин революционно заншал залгамжалан, Полтава, Бородино шадарай байлдаануудта алдаршаһан ородой хуушанай гвардиин дайшалхы алдарта заншалые халан абаа.

Совет гвардиин зэргэ улам ургаа. Москва шадар болоһон шанга тулалдаан соогуур: «Хаана гварди хамгаалалгада байнаб — тэндэ дайсан орожо шадахагүй» гэһэн түрүүшын захяа заабари гараһан. Энэ захяае үргэлжэлүүлэн, Волго дээрэхи хэрэм бологшо Сталинградые хамгаалагшадай түрүү зэргэдэ гвардеецүүд ябалсаа.

Манай газар дайда дээрэһээ дайсаниие үргэлжэ дээрэнь намнан гаргалгын болоходо гвардеецүүд түрүү зэргэдэ ябаа. Тэдэнэр ямаршье хаалта мэдээгүй. «Хаана гвардеецүүд добтолноб,—тэндэ дайсан тэсэхэгүй» гэһэн хоёрдохи захяа тэдэниие хүтэлөө.

Коммунис партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ, эгээн шадамар, эгээн эрэлхэг зоригтой хүнүүд: Александр Матросов, Юрий Смирнов, Александр Покрышкин, Иван Кожедуб, Наталья Ковшова, Мария Поливанова болон бусад хэдэн мянган хүнүүд—дайнай гайхамшаг геройнууд, гвардиин зэргэдэ хүмүүжүүлэгдэһэн баатарнууд юм.

Дайнай жэлнүүдтэ ниитэ сэрэгэй ба танкова бүхы арми, авиационно корпусуудай, дивизи болон полкнуудай хахадһаань олонхи, тэрэшэлэн Далайн-Сэрэгэй Флодой олохон часть болон корабльнууд гвардейскэ нэрэдэ хүртэһэн байна. Совет гварди хадаа Москва, Кавказ, Сталинградһаа Вена, Берлин, Прага хүрэтэр өөһэдынгөө тугуудые хүндэтэйгөөр абажа гараа. Тэдэ городуудай талмай дээтүүр совет солдадай мүнхэ дурасхаалай хүшөөнүүд бодхогдонхой. Тэдэ хүшөөнүүдые Улаан тугай дүрсэтэй «Гварди» гэһэн бэшэлгэтэй тэмдэг шэмэглэнэ.

Мүнөө энэ тэмдэг Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гвардиин частьнуудай солдадууд, сержантнууд, офицернүүд, генералнууд болон адмиралнуудай үбсүүндэ зүүлгэгдэнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай гвардеецүүдэй дайшалхы алдар солые үргэлжэлүүлэгшэд дайшалхы бэлэдхэлээрээ тэрэ алдарые арьбадхана.

«ШАХТЁР» ХОДОДОО ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Ханын газетэнүүдэй заншалта конкурс Сэлэнгэдэ һая үнгэргэгдэбэ. Хэблэн гаргагшадай һайндэр—Майн 5-да тэрэ зорюулагдаа. Жюрин гэшүүд «Шахтер» гэжэ газетэдэ түрүүшын һуури үгэһэн байна.

— Энэшни ёһоор һайн газетэл!

— Харыт, уншыт!

— Уран зураашань хэн юм ааб?

— Бичиков зандаа гү?—гэхэ мэтэ баяртай хөөрэлдөөн дуулдана. Үзэгдөөд, шэнжэлэгдээд байһан газетэнүүдһээ ехэхэн лэ илгаатай байба хаш. Харахадашье аятай, уншахадашье һонирхолтой газетэ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө ажалай вахтада батаар жагсаһан шахтернууд, Ленинэй орденто кавалернүүд тухай уншагшадта хододоо хөөрэнэ бшуу.

Үргэн Совет оронoймнай элдэб яһатанай түлөөлэгшэд Гусинозерскын 2/5 шахтада эбтэй, эетэй, нэгэ эрмэлзэлтэй, нэгэ зорилготой хүдэлнэ хаям. Тэдээн тухай, тэдэнэй ажалай габьяа тухай «Шахтер» газетэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэдэг юм. Һонирхолтой ажабайдал, амжалтатай ажал тухай хэзээдэшье дуратайгаар хөөрэхэш, бэшэхэш.

«Шахтер» нигэжэ түрүүшынхеэ магтуулаа бэшэ. Тэрэнэй редколлеги хододоо харюусалгатайгаар, урагшаа һанаатайгаар хүдэлдэг тула нёдондошье, В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулһан тусхай номероороо бусадһаа шалгараа бэлэй. Тиин эзэлхэл ёһоороо түрүү һуури эзэлээ һэн. Мүн урдашье жэлнүүдтэ «Улаан Сэлэнгын» эмхидхэһэн ханын газетэнүүдэй харалгада, «Шахтёр» түрүүшүүлэйл дунда ябадаг бэлэй.

Энэ газетэдэ «крокодил» гэжэ сатирын булан бии юм. Ажалай журам эбдэдэг хүнүүд, архиншад болон бусадшье хүйхэрнүүд «крокодилай» хорото хэлэндэ гам хайрагүйгөөр дайрагдадаг.

Шахтёрнуудай газетын түрүүшын номер 26 жэлэй саада тээ гараһан. Тиихэ зуураа, шахтын партийна организациин олониитые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь горитой туһа хүргэдэг байһан, хүргэнэшье.

Мастер Ю. П. Орешников мүнөө үедэ газетые хүтэлбэрилнэ. Энэ хүмнай республикын, аймагай хэблэлнүүдтэ, мүн «Советский шахтер» журналдашье эдэбхитэй хабаадалсадаг байна. Тиихэдэ мастер-тэһэлэгшэ Н. С. Бичиков, слесарь Н. И. Перебоев гэгшэд газетые шэмэглэдэг юм.

Ажалша хүн, тэрэнэй хэһэн хүдэлмэри, тэрэнэй һанаан бодол гэхэ мэтэ асуудалнууд редколлегиин гол анхаралда байдаг. Жэшээлхэдэ, 19 жэлэй туршада шахтада хүдэлмэрилһэн З. М. Андреева тухай корреспонденци Ю. Орешников ехэл дулааханаар, сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмөөр бэшээ һэн. Юрын совет ажалша эхэнэрэй образ тобойсо харуулжа шадаа.

Коммунис ажалай бригадын коллектив тухай хөөрөөнүүдые газетын хуудаһанда һонирхон уншанабди. Тус бригадые Н. И. Егорьевский хүтэлбэрилдэг. Һарынгаа түсэб тэдэнэр 120—140 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Үйлэдбэриин түрүүшүүд, шахтёрнуудай габшагай ажал газетэдэ саг соогоо тунхаглагдажа, олоной сэдьхэл баясуулна, улам ехэ амжалта туйлахыень хүдэлмэришэдые уряалжа байна лэ.

Л. СЛЮНКИНА,
«Улаан Сэлэнгэ» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ЗҮРХЭ СЭДЬХЭЛ ДОҺОЛГОНО...

„Лир хаан" гэһэн фильм тухай бодолнууд

Агуухэ Шекспир! Мүнхэ наһатай зохёолнуудые бэшэһэн энэ хүн тухай алдар суу үеһөө үедэ дамжан ошохо ёһотой. Дэлхэйн театрнуудай сценэ дээрэһээ буудаггүй «Ромео и Джульетта», «Гамлет», «Отелло», «Лир хаан», «Макбет» болон бусад зохёолнуудынь олон түмэн харагшадай, уншагшадай зүрхэ сэдьхэл доһолгожо байһаар үнинэй.

Вильям Шекспирэй олохон зохёол кино болгогдон табигданхай. Хэдэн жэлэй саада тээ совет режиссер, бэлигтэй сценарист Григорий Козинцевай табиһан «Гамлет» гэжэ фильмые хараһан, Даниороной гүлмэрхэн тайжын сэдьхэлэй зоболонгые «хубаалдаһан» байнабди. Эндэ манай бүхы анхаралые Гамледай образ буляан абаа һааб даа. Харин мүнөө...

Шэрүүн уларилтай, шэрүүн зурагтай хойто зүгэй орон. Дошхон долгидоо шэдэлһэн далай. Тойроод шулуун байсанууд. Орьёл торьёл хүһөө шулуунууд. Ургамал ногооной ёһоор ургадаггүй нюсэгэн дайда. Уйтайгаар эшхэрһэн һалхин. Уйдхар гомдол, үбшэ хабшан, зоболондо тамалуулһан арад зон. Хаан лэ үршөөл хайра, жаргал үгэхэ гэжэ найдаһан барга мунхаг зон.

«Лир хааниие» уншаһан, театрнуудай сценэ дээрэ хараһан хүнүүдтэ энэ трагедиин удхын мэдээжэшье һаань, үлүүдэ тоолонгүйгөөр тэрээн тухай богонихоноор хөөрэжэрхие.

...Лир хаан хүгшэрһэншье һаа, омог дорюун. Хаан шэрээһээ арсажа, гүрэн түрэеэ гурбан басагадтаа хубаажа үгэхынгөө урда тээ тэдэнэрэйнгээ үгэ шагнана. Ехэ хоёр басагадынь Гонерилья, Регана гэгшэд хэлэ амандa бэрхэнүүд, харин бага басаган Корделиянь сэдьхэл зүрхөөрөө урин, олон үгэгүй хүн. Тэрэнэйнгээ үсөөхэн үгэдэ Лир хаан этигэнгүй, түрэһэн үрим бэшэш гээд намнажархина. Ямаршье энжэгүй үлэһэн Корделияе Франциин хаан өөрынгөө хатан болгожо абаашана.

Лир хаан хоёр ехэ басагадтаа айлшална. Теэд тэдэнэрынь хатуу, харуунууд. Хүгшэрһэн эсэгээ хүндэлнэгүй. Эгээл эндэһээ Лир хаанай зоболон эхилнэ. Засагтай байхадань, хүнүүд Лирэй урда һүгэдэдэг бэлэй. Теэд мүнөө Лир хэн болооб даа? Түрэһэн басагадтаа газаашалуулаад, шуурган соогуур төөрин, зайгуул хүнүүдэй хороһон гэртэ орожо, амияа абарна. Лир хаан олон юумэ ойлгожо эхилнэ.

Харин бага басаган — Корделия гэгшэнь гансаардаһан эсэгэдээ ерэнэ. Лир хаан одоол эндэ хүнэй, өөрынгөө үриин үнэниие, баян дэлгэр сэдьхэлые ойлгожо абана. Теэд хожомдоо...

Ехэ хоёр басагадайнь сэрэгүүд Лир хаание Корделия басагатайнь плендэ абана. Хоро шаратай, хара һанаатай эгэшэнэрэйнь, тэдэнэрэй тухирдаһан, түрэһэн эсэгээ «худалдаһан» Эдмондын захиралтаар Корделия алуулна. Амигүй болошоһон басаган дээрээ уйлажа эхилһэн Лир хаан үнишье тэсэнгүй, ухэдхэн унана.

Хоёр басагад Гонерилья, Регана гэгшэд жаргалаа олоогүй. Нэгэниинь хорлуулаад, нүгөөдэнь бэедээ хүрөөд, наһа баранад.

Иимэл даа богонихон удхань.

Лир хаанай зам харгы хүшэр хүндэ. Залуу, дорюун ябахадаа, хайра гээшые мэдэдэггүй энэ хүн тойрожо байһан ажабайдалай бэрхэшээлнүүдые, орёо тохойнуудые ойлгоогүй ябаа. Григорий Козинцевай табиһан энэ фильмдэ арад зоной хуби заяан үргэнөөр харуулагданхай. Ородой агуу ехэ А. С. Пушкин «Лир хаан» трагеди тухай иигэжэ хэлэһэн гэдэг: «Хүн ба арад зон. Хүнэй хуби заяан, арадай хуби заяан».

Лир хаанай зоболон ганса хүнэй зоболон бэшэ. Засагтай байхадаа, Лир хаан бурхан богдоһоо дээгүүр бэеэ тооложо ябаа.

Режиссер Григорий Козинцев Лир хаанай роль ёһотойгоор наадаха артистые оложо шадаа. Мэдээжэ эстон актер Юри Ярвет ямар бэрхээр, этигэмээр нааданаб даа! Бэеэр үндэр бэшэ, түргэн, ёборгон, омог, солгёон. Урданай хаашуулые ходо һахалтайгаар харуулдаг. Харин, Юри Ярведай харуулһан Лир хаан һахалгүй, нюдэдынь хурса, шэрүүн хүнэй нюуртай.

Лир хаан тиимэ үльгэрэй шэнги бэшэ. Юрын, ухаатай. Наһатай болоһоншье һаа, гэнэн. Лир хаанай ролиие гүйсэдхэһэн олон артистые мэдэнэбди. Харин Ю. Ярведай Лир хаан шамаг шарьяа, һамган зантай бэшэ. Ю. Ярвет дэмы дэмы сухалдажа байгаад, дэбхэрнэ, собхорногүй. Тэрэнэй сэдьхэл зүрхэн соо боложо байһан зоболонгые нюуртань, нюдэн соонь эли тодоор харанабди. Лир хаанай зоболон ганса хүнэй зоболон бэшэ гээд дабтанабди. Зүб даа. Харуу, хатуу, шэрүүн хүнүүд лэ олоной хуби заяае гутаадаг, эбдэдэг, гомдохоодог ха юм.

Фильмдэ наадаһан бусад артистнууд өөһэдынгөө рольнуудта һайн таараа гэжэ һанагдана. Засагта дуратай, омог дорюун Гонерилья (Э. Радзинь), түргэн, тэрэ мүртөө гэнэншэг Регана (Г. Волчек), арьбагүй аад, энэрхы сэдьхэлтэй Глостер (К. Себрис), зориһондоо хүрэдэг, сэхэ һанаатай Кент (В. Емельянов), намһаа саагуур лэ гээд һуудаг аад, һамгаяа һүүлдэнь ойлгоһон Олбени — герцог Альбанский (Д. Банионис), мэхэтэй, хоротой Освальд (А. Петренко), һүүлэй һүүлдэ Глостерэй хүбүүд Эдгар (Л. Мерзин), Эдмонд (Р. Адомайтис).

Сценарист Григорий Козинцев агуу Шекспирэй трагедидэ шэнэ шэнжэ олгоо гэхэдэ алдуу болохогүй ёһотой. Зарим ута унжагай монологууд хаһагданхай. Зүгөөр уншагшад, харагшад һанажа болохо: Г. Козинцев Шекспирэй зохёолой «уһа» хаяад, гол юумыень үлөөгөө. Иигэжэ һанаха болоо һаа, тон буруу. Г. Козинцев энэ зохёолые киногой хэлэндэ оруулаа.

Энэ фильм ехэ уянгатай. Шэрүүн байгаалиин зураг дээрэ үнгэрһэн үйлэ хэрэгүүд, зоболон, уйдхар гомдолнууд бидэнэй зүрхэ сэдьхэл доһолгоно. Тэрэ холын гашуудалтай нэгэ домог бидэнэй урдуур үнгэржэ, ямаршьеб һүрөөтэй трагедиин хүгжэм, сууряан досоомнай зэдэлнэ. Харата сэдьхэл энэрхы сэдьхэл хоёр тэмсэнэ.

Г. Козинцев Вильям Шекспирэй зорилго, хүсэлые бэелүүлээ. Дунда зуун жэлнүүдэй үйлэ хэрэгүүдые XX зуун жэлэй хоёрдохи хахадай хүнэй нюдөөр хаража, мүнөө үеын зохёол бүтээгээ гэхэдэ алдуу болохогүй.

Дмитрий Шостакович фильмын хүгжэмые бэшээ. Уйтай, дорюун хүгжэм эпизод бүхэндэ зэдэлнэ. Бүхы фильмын мүсэ, бэедэ тааралдаһан хүгжэм энэ зохёолые улам хурса, һүрөөтэй болгоно.

Фильмдэ наадаһан бүхы артистнууд өөһэдынгөө рольнуудые тон һайнаар гүйсэдхөө. Илангаяа Юри Ярвет гэгшэ Лир хааниие гайхалтай һониноор, этигэмээр наадаба.

Уран зураашад Е. Еней, В. Улитко гэгшэдэй габьяа ехэ. Хойто зүгэй ороной зурагууд, шэрүүн байгаалиин түхэл, түймэр, шуурганууд. С. Вирсаладзе гэгшын бүтээһэн костюмууд геройнуудта таарана, бидэниие этигүүлнэ.

Оператор Ионос Грицюс гэгшын габьяа мүн лэ ехэ.

Эдир Корделиягай образые артистка Валентина Шендрикова тобоймоор, уранаар гаргажа шадаа. Шендриковагай харуулһан Корделия кино соохи эгээл һайн образуудай нэгэн. Сэбэр сэхэ, гүлмэр, һайхан сэдьхэл, энэрхы, урин.

Агуу Шекспир! «Лир хаан» гэжэ фильм хараад гарахадаа, ажабайдалай орёо хүндые, бэрхэшээлтэйе дахин дахин ойлгожо абанабди. Дайсанай хара һанаан, хорон ехэ. Үнэншэ, энэрхы, һайхан сэдьхэлэй түлөө тэмсэ гэжэ Шекспир уряална. Үнэн ябаһан хүн хаанашье илаха! Лир хаанай зоболон, тэрэние тойроһон хүнүүдые хаража һуухадаа, мүнөө үеын байдал тухайшье бодожо үзэнэбди.

Мандаг лэ энэрхы, һайхан сэдьхэл!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ХИЛЫН Саанаһаа — РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

УЛАМ БЭХИЖЭЖЭ БАЙГАА НЭГЭДЭЛЭЙ ТЭМДЭГ ДОРО

БЕРЛИН. (ТАСС). Немец арадые фашис дарлалтаһаа Совет Армиин сүлөөлһэнэй 26 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Берлиндэ баярай суглаан боложо, тэрээн дээрэ Национальна фронтын национальна соведэй түрүүлэгшын орлогшо З. Мар элидхэл хэбэ.

Суглаанда байлсаһан 1500 хүндэ хандажа, Европын арадуудые, тэрэ тоодо немец арадыешье фашис дарлалтаһаа сүлөөлхэ хэрэгтэ Совет Армиин сэрэгшэдэй, бүхы совет арадай харуулһан элитэ ехэ аша габьяае З. Мар тэмдэглэбэ.

ГДР-эй ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаан улам гүнзэгы боложо, ходо бэхижэжэ байха юм гэжэ З. Мар тэмдэглэбэ.

Мүн тэрэнэй хажуугаар ГДР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проектээр хараалагдаһан зорилгонуудые дүүргэхын тулада промышленна ба научна талаар үрэтэйгөөр харилсаха шухала байһые тэмдэглэбэ.

Гайхамшаг энэ ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд ГДР-эй округной хэдэ хэдэн центрнүүдтэ үнгэргэгдэбэ.

Индо-Пакистанай харилсаан

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). «Зүүн Пакистанда хорото ябуулга хэжэ байна» гэжэ Индиие Пакистанай правительствын хуулита түлөөлэгшэ зэмэлбэ.

ДЕЛИ. (ТАСС). «Хорото ябуулга хэдэн удаа гаргаба» гэһэн бэеэрээ Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствэ буруушаалгаяа Пакистанда мэдүүлжэ, Индиин газар дайда руу буудаха ябадалай саашадаа үргэлжэлхэ болоо һаань, тэрэнь «муу хойшолонтой» байжа болохо гэжэ уридшалан һануулба. Энээн тухайда ПТИ агентство мэдээсэһэн байна.

Индиин талаһаа мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, Зүүн Пакистанһаа миллион 480 мянга гаран хүн Инди худар тэрьедэн ошобо. Зүүн провинцида Пакистанай сэрэгүүдэй хиналтаяа тогтоохо бүринь тэндэхи зон бүрил олоороо тэрьедэнэ гэжэ мэдээсэгдэнэ. Зүүн Пакистанай улад зондо туһаламжа үзүүлхыень гуйжа, тэрьедэһэн зоной хэрэг эрхилхэ министр Р. К. Кхадилкар ООН-до хандаба. Тэрьедэһэн зоной хэрэг эрхилхэ ООН-ой түлөөлэгшэ Делидэ ерэбэ.

А. Сададай хэлэһэн үгэ

КАИР. (ТАСС). Египет арадай эрид шанга зориг, тэмсэлэйнгээ зүб байһандань тэрэнэй бата этигэл, ерээдүйнгөө һаруул һайхан байдалда этигэл найдабари, египет арадай нягта нэгэдэл тэрэнэй илалта туйлаха бата бэхи эшэ үндэһэн болоно гэжэ Эль-Хусейн» гэжэ һүмэн соо үгэ хэлэхэ зуураа. ОАР-ай президент А. Садат мэдүүлбэ.

Египет, Ливи ба Сири гэһэн аха дүү гурбан арадһаа бүридэнги араб республикануудай федераци байгуулха тухай соносхогдоһон ушар араб нациин нягта нэгэдэл туйлахын түлөө бүхы наһанайнгаа ябадал зорюулһан, наһа бараһан президент Д. А. Насерай үнинэй хүсые бэелүүлһэн ябадал болоно гэжэ А. Садат мэдүүлбэ.

Египет арадай илалта туйлахын, эзэмдэгдэһэн араб газар дайдые бусаахын түлөө шэн зоригтойгоор ажаллахыень ОАР-ай арад зониие Садат уряалба.

ГВАТЕМАЛАДА ЗОНИИЕ ОЛООРНЬ ХЮДАНА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Полковник Карлос Арана Осорио гэдэг үнгэрэгшэ жэлэй мартда засагые гартаа оруулһан байгаа. Тэрээнһээ хойшо 700 гаран хүн Гватемалада алуулһан байна. Орон соохи мүнөөнэй засагта дурагүй хүнүүдтэй тэмсэлээ шангадхахын тулада конституци хоримжологдоһон, комендантска час, хэблэлэй тон хатуу цензура тогтоогдоһон байба. Буруу үзэлтэн гэжэ тоологдоһон политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад гэгээн сагаан үдэр алагдадаг. Зониие хюдадаг тэрэ кампаниия «номгоруулгын» кампани гэжэ гоёожо нэрлэдэг байна.

Түбэй Америкын энэ орон соохи айхабтар шанга байдал тухай Гватемалын оппозициин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь «Нейшн» гэжэ американ журналай редакцида хөөрэжэ үгэһэн байба. «Хэблэлдэ минии нэрэ нэрлэгдэһэн байгаа һаань, Эхэ ороноо бусахадамни, намайе алаха. Манай орон соо президентскэ һунгалта дахин болоторнь амиды ябахаб гэжэ һананагүйб».

Президент болохоһоо бүри урид тэрэ Арана гэгшэ түрүү ба демократическа хүнүүдые алаха хюдаха дүй дүршэлтэй болоһон байгаа. Энэ хүн «Мано Бланк» гэжэ террорис эмхиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь байһан юм. Тэрэ хорото эмхи хэдэн зуун хүниие хюдажа хаяа һэн. Национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөн (ДНО) гэжэ тон хархис парти тус эмхиие мүнгөөр хангадаг.

1970 оной һунгалта айхабтар ехэ террор ба хүсэрхэлгын оршон байдалда үнгэргэгдэжэ, тэрэ партиин гэшүүн Арана гэгшэ засагые гартаа абаа бэлэй. Политическэ олон ажал ябуулагшад тиихэдэ алуулаа һэн. Тэдэнэй тоодо парламентын гэшүүдтэ ба элдэб городуудай мэрнүүдтэ кандидадуудшье алуулһан байба.

Тэрэ Арана засагые гартаа абамсаараа, дурагүй хүнүүдтээ шүдөө зуужа ороо бэлэй. Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрьда орон соогоо онсо байдал соносхоо һэн. Правительствада заахашье дурагүйтэһэн бүхы хүнүүдые үгы хэдэг террорис олон эмхинүүд Аранада туһа хүргэжэ байдаг. Гватемалын ажалай партиин хүтэлбэрилэгшэ Хулио Камей Эрреро, профсоюзна ажал ябуулагшад Хайме Монхе Донис ба Тересо де Фесус Олива, демократическа хүсэнүүдэй национальна фронтһоо һунгагдаһан депутат Адольфо Михангос гэгшэд алуулһан байба. «Конституциие һөөргэнь һэргээхэ, демократическа гуримаар орон соогоо хөөрэлдэжэ эхилхэ» гэһэн эрилтэ Адольфо Михангос сэхэ табидаг байһан юм. Полици мүрдэлгэ хэхэдээ, зэмэтэй нэгэшье хүниие олоогүй һэн. Гэбэшье Гватемалада онсо байдал соносхогдоһоной түрүүшын үдэрнүүдтэ 1600 хүн арестовалагдаһан байгаа.

Дээрэ хэлэгдэһэн энэ бүхы юумэн тухай газетэнүүдтэ бэшэгдэдэггүй, Яхадааб гэхэдэ, полковник Арана гэдэгэй правительствые дайраһан заахашье мэдээсэл толилхые цензура хоримжолдог. Шуһата энэ президент ямар һанал хүсэлтэйб? Национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөн гэдэг засагые баригша партиин гэшүүдэй оло дахин хэһэн мэдүүлгэнүүд дээрэһээнь шуһата президентын бодото хүсэл тухайнь таажа мэдэхээр. Ушарынь юуб гэхэдэ, дурагүй хүнүүдээ дахилтын һунгалта болотор үгы хэжэ үрдихэ гэжэ оролдожо байдаг юм. Тэрэ хүсэлдөө хүрэхын тулада, правительствын политикада дурагүй эмхинүүдые ударидагшадые усадхаха зам дээрэ ороһон байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан... КПСС-эй Центральна Ком... тедтэ, СССР-эй Министрнүү... Соведтэ (түгэсхэлынь хоёрд... нюурта). «Арадай этигэл най... барида хүртэгшэд» гэһэн ... шаг доро информацинүү... ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүү...

Хоёрдохи хуудаһанда: ай... гуудай партийна эдэбхит... суглаануудай материалнуу... Ф. Савельев, Н. Лобыгин ... шэдэй «Хэрэглэгдээгүй ... боломжонууд» гэжэ статья.

Гурбадахи хуудаһан... Илалтын үдэртэ зорюулаг... һан материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһан... «Гомбожавын Гомбосүрэн» ... һэн В. Найдаковой статья. ... лын саанаһаа абтаһан ТАСС-... мэдээсэлнүүд.

ЭНХИР КРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ. МОСКВА ХАРУУЛНА: 13.00—орон доторхи һони... 13.15—ородой хоорой дуун... концерт. 13.40—«Право и крылья» гэһэн документальна фильм. 14.40—концерт. 15.00—«Эдир наһан, шамда» гэһэн дам... жуулга. 16.00—хүгжэмтэ ки... оск. 16.30—Мүнөөдэр Илалтын үдэр» гэһэн дамжуулга. 17.15—искусствын мастернуудай концерт.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 18.00—«Фанел» гэһэн Илалтын үдэртэ зорюулагдаһан программа.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 19.00—хүнгэн атлетикэдэ зорюулагдаһан дамжуулга. 21.00—киногой ая... шалгада дуратайшуулай клуб. 22.10—«Обратной дороги нет» гэһэн уран һайханай телевизионно фильм. (3-дахи серинь). 23.15—Социалис Ажалай болон Советскэ Союзай хоёр удаа Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн баатарнуудта зорюулагдаһан дамжуулга. 00.10—«Время» гэһэн һүүлэй һониной программа. 00.30—искусствын фестивальда зорюулагдаһан дамжуулга.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62. ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры в школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.